

FOLCLORUL DE LÂNGĂ NOI SAU CUM SE NAȘTE O LEGENDĂ URBANĂ

Fără să ne dăm seama, în fiecare zi auzim, citim, analizăm, răspândim fapte de folclor.

PAGINA 2

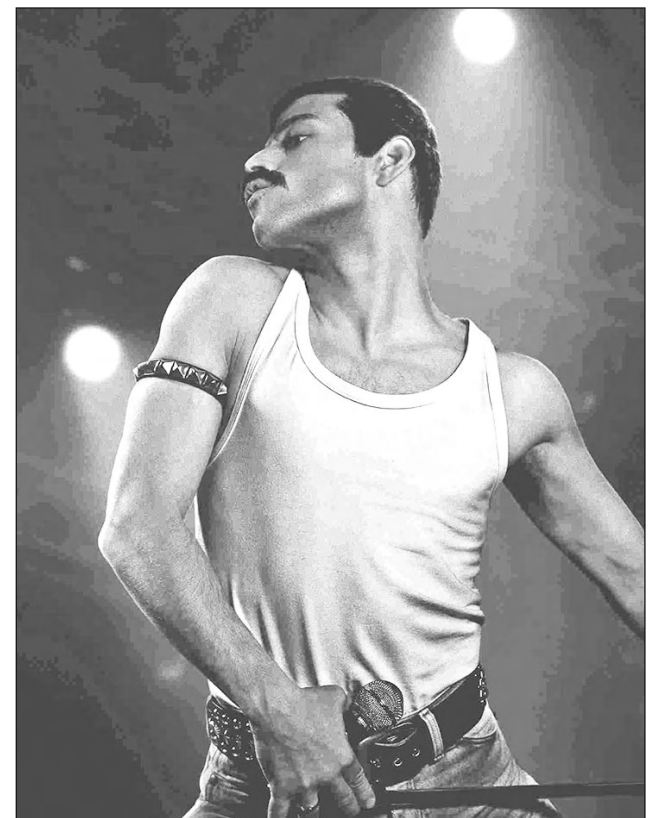
ZILELE BIBLIOTECII CENTRALE UNIVERSITARE „MIHAI EMINESCU”, „BIBLIOTECA ȘI CITITORII”

PAGINA 3

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA // APARE SÂMBĂTA // WWW.SUPLIMENTULDECULTURA.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

ANUL XIV ▶ NR. 623 ▶ 10 – 16 NOIEMBRIE 2018 ▶ REALIZAT DE EDITURA POLIROM ȘI ZIARUL DE IAȘI

ADEVĂRAT ȘI FALS ÎN FILMUL DESPRE QUEEN

PAGINA 14

Cristian Nicolescu, cofondator Digital Cube:

„SPERANȚA ÎN INDUSTRIA DE FILM: NOILE FACILITĂȚI FISCALE”

PAGINILE 8-9

Folclorul de lângă noi sau cum se naște o legendă urbană

Fără să ne dăm seama, în fiecare zi auzim, citim, analizăm, răspândim fapte de folclor. Printr-un automatism social firesc, ne raportăm zilnic la superstiții, tradiții, obiceiuri și creăm variante de narațiuni. Atunci când aflăm ce se face sau nu se face la nuntă sau la botez sau la o înmormântare, atunci când ne întrebăm care sunt gesturile permise și care sunt cele interzise în noaptea de Anul Nou, de pildă, sau chiar când spunem o glumă sau povestim ce i s-a întâmplat unui prieten al unui prieten folosim, de fapt, elemente ale culturii orale.

ANCA REMETA

Dar ce sunt legendele urbane? Cu toții le cunoaștem și le transmitem cu convingere mai departe, chiar dacă, la o privire atentă, nu suntem siguri de sursa lor. Una dintre caracteristicile comune acestor nuclee narrative ar fi alegerea verbului declanșator zicerii: se pare, se spune, se povestește, am auzit, mi s-a spus și mie etc., verbe care fac referire la un povestitor generic, neidentificat și neidentificabil, dar cu valoare de rezervor al memoriei colective. Este interesant de urmărit ce elemente sunt alese pentru o noua istorisire și cum sunt ele îmbinate de creativitatea narativă a fiecăruia dintre noi. De fiecare dată când relatăm ceva sau auzim o povestire care începe cu unul dintre aceste verbe este foarte posibil să fim parte chiar în acel moment dintr-un proces folcloric, să creăm o nouă variantă la un nucleu narativ deja existent.

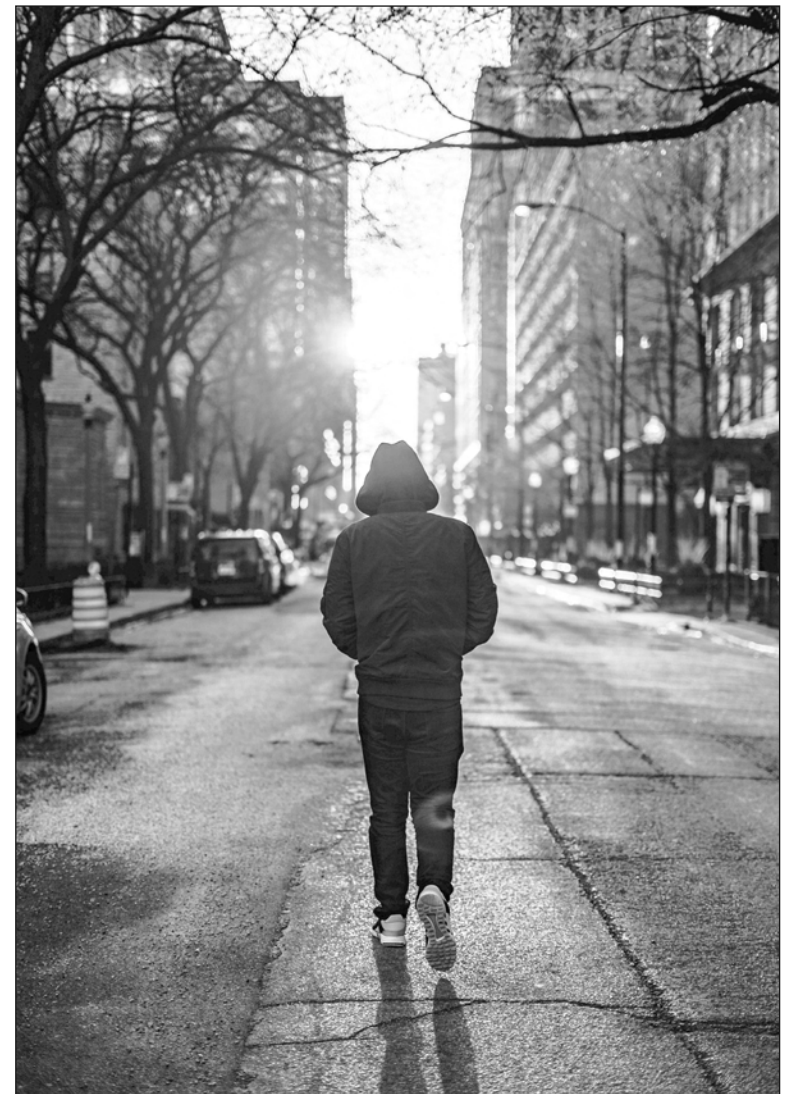
Poveștile despre case părăsite și bânuite din București, despre ambulanța care fură copii pentru prelevare de organe, despre Balena Albastră sau despre ușile care se deschid singure în Casa Poporului sunt doar câteva exemple de nuclee narrative ale unor legende urbane pe care le întâlnim fie în ziare, fie în știri, la televizor, fie doar în discuțiile cu prietenii și colegii. Invariabil, ne sunt transmise ca fapte reale, despre care povestitorul a aflat dintr-o sursă demnă de încredere, și au elemente macabre sau doar amuzante. Neapărat, sunt intense emoțional.

Aceste narațiuni (*urban legends, urban myths, urban tales, contemporary legends*) din folclorul contemporan au intrat în atenția folcloriștilor, constituind atât subiectul culegerilor și categorizărilor, cât și obiect de studiu academic în sine. Legendele urbane nu sunt un simplu fenomen

local, ce privește doar spațiul nostru. Există o mulțime de asemenea povești răspândite în Statele Unite, de exemplu. *The Vanishing Hitchhiker* (autostopistul dispărut – a dat titlul unei importante culegeri de legende urbane publicate în 1981 de Jan Brunvand), *The Tumor in the Whale* (tumora din balenă), *The Solid Cement Cadillac* (Cadillacul umplut cu ciment), *The Death Car* (mașina morții), *The Severed Fingers* (degetele tăiate) sunt doar câteva titluri din această gamă.

La noi nu există încă o culegere cu aparat critic, realizată științific, care să documenteze răspândirea, tematica și variantele acestor narațiuni. Avem de-a face cu numai câteva inițiative concretizate în publicarea acestui tip de texte.

Legendele urbane ale prezentului, pe care le găsim din abundență în diferite tipuri de publicații, au un corpus considerabil dedicat

clădirilor bânuite și fenomenelor stranii.

De exemplu, se povestește că în orfelinatul de pe Strada Franceză din București, situat la numerele 13-14 (se poate observa că nici numărul nu pare întâmplător), 203 copii au fost lăsați cândva nemâncați de un anume Stavrache Hagî-Orman, iar spiritele lor continuă să fie prezente în acest loc.

Apoi, despre casa descrisă de Mircea Eliade în nuvela omonimă, pe strada Mântuleasa, la numărul 33, se spune că adăpostește fantoma scriitorului sau că păstrează fantoma unei prostituate care a fost ucisă aici. Variațiunile, trebuie spus, fac parte din strategia narativă de construire a legendelor. O altă clădire celebră din București, Școala Centrală de Fete, este și ea parte a unui scenariu de legendă urbană: se pare că

spiritul fetelor care au locuit aici în alte vremuri a rămas în preajmă și face ca temperatura din încăperi să se schimbe brusc și să fie percepute mirosuri anormale.

De asemenea, și despre clădirea în care funcționează Facultatea de Teatru și Cinematografie au fost consemnate mărturii care menționează prezența unei siluete în alb, sunete nocturne ciudate sau incendii spontane inexplicabile.

E greu de spus cât este fantezie, apetit pentru spectaculos sau, poate, ironie, intenție moralizatoare în „fabricarea” și răspândirea unei legende urbane. De o discuție detaliată pe acest subiect te poți bucura la Atelierul de folclor românesc: mitologii populare, rituri și cântece, pe care autoarea acestui articol, Anca Remeta, îl începe din 16 noiembrie la Fundația Calea Victoriei din București. **SDC**

ZILELE BIBLIOTECII CENTRALE UNIVERSITARE „MIHAI EMINESCU” IAȘI, 9-11 NOIEMBRIE 2018

„Biblioteca și cititorii”

În fiecare an, la începutul lunii noiembrie, Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași organizează o serie de manifestări menite să omagieze excelența profesională și continuitatea academică.

Cunoscută sub denumirea de Zilele Bibliotecii Centrale Universitare „Mihai Eminescu” Iași (9-11 noiembrie 2018), seria de evenimente constituie un moment festiv, dar și un prilej pentru dezbaterea unor subiecte actuale din domeniul științei informării și documentării. Evenimentul a fost onorat în ultimii ani de prezența unor bibliotecari din țară, reprezentanți ai autorităților, personalități culturale și științifice, precum Dan Cristea, Constantin Vică, Cristian Tudor Popescu, Georgeta Penelea Filitti sau Ana Blandiana.

Tema din acest an este *Biblioteca și cititorii*. Aceasta a fost aleasă pentru a atrage atenția asupra faptului că în epoca digitală bibliotecile traversează o perioadă de tranziție, în care se reconfigurează pactul tradițional de lectură încheiat tacit cu cititorii. Dintre aceștia, anual, se numără zeci de persoane care sunt prezente la fiecare dintre manifestările legate de Zilele BCU.

Invitații din acest an, ca de fiecare dată, vor fi personalități ale vieții publice, bibliotecari din țară, reprezentanți ai unor edituri străine și ai platformelor internaționale de documentare științifică. Acestora li se vor adăuga membri ai vieții universitare și academice ieșene, studenți și profesioniști angajați în celelalte biblioteci din Iași.

Conferința inaugurală va fi susținută de scriitorul și publicistul Radu Paraschivescu, în data de 9 noiembrie 2018, cu începere de la ora 10.15, iar intrarea este liberă, în limita locurilor disponibile. După conferință, Radu Paraschivescu va participa la o scurtă sesiune de autografe, în sala „B.P. Hasdeu” în intervalul orar 11.00 – 11.30. Cu acest prilej, publicul va

putea achiziționa cărțile autorului puse la dispoziție de Librarium Felicia.

Jurnalistul Radu Paraschivescu a semnat peste două mii de articole în diverse ziare („Gazeta Sporturilor”, „ProSport”, „Adevărul”, „Evenimentul Zilei”) și reviste („Esquire”, „Dilema Veche”, „Cuvântul”, „România literară”, „Observator cultural”, „Corso”, „Elle”, „FHM”, „Viva”, „Diverta Magazin”). Scriitorul este cunoscut marelui public pentru volume precum *Fluturele negru*, *Bazar bizar*, *Ghidul nesimțitului*, *Faniolul roșu*, *Astăzi este mâinele de care te-ai temut ieri*, *Cu inima smulsă din piept*, *Cartea râsului și a cercetării*. Bogata activitate de traducător este ilustrată de edițiile românești ale unor cărți publicate de mari autori englezi, americani și francezi: Julian Barnes, Salman Rushdie, William Golding, Virginia Woolf, François Mauriac, Jonathan Coe, David Lodge, D.H. Lawrence, William Burroughs, Kazuo Ishiguro, John Steinbeck și alții.

La sesiunea dedicată prezentării noilor tehnologii și instrumente de bibliotecă vor participa reprezentanți ai unor importante companii ce furnizează echipamente și soluții tehnice pentru biblioteci, precum Softlink Central Europe și Ceiba Cehia.

Cadrul va fi întregit de comunicări științifice la care vor participa bibliotecari și membri ai comunității universitare din țară și din Iași. Lucrările vor fi reunite într-un număr al revistei „Biblos”. Pentru vizitatori va fi organizată și o expoziție de excepție: *Biblia 330 – Unitate întru cuvânt*, deschisă în perioada 8-12 noiembrie. Inaugurarea expoziției va avea loc vineri, 9 noiembrie 2018, ora 14.30, în Aula BCU. Prin aceasta se

dorește marcarea a 330 de ani de la tipărirea primei traduceri integrale a Bibliei. Expoziția va conține ediții în limba română ale Cărții Cărților: *Biblia de la București* (1688), *Biblia de la Blaj* (1795), *Biblia de la Sankt Petersburg* (1819), *Biblia de la Buzău* (1854-1856) și *Biblia de la Sibiu* (1856-1858). Din data de 13 noiembrie, până pe 28 noiembrie, expoziția va continua cu alte ediții ale *Bibliei de la București*.

Sâmbătă, 10 noiembrie 2018, cu începere de la ora 9.00, în Aula Bibliotecii Centrale Universitare „Mihai Eminescu” se va desfășura workshopul cu tema *Noutăți în abordarea resurselor electronice științifice*, organizat de Asociația Universităților, Institutelor de Cercetare-Dezvoltare și Bibliotecilor Centrale Universitare din România, în cadrul Proiectului cu finanțare europeană ANELIS PLUS 2020. Vor conferenția lect. dr. Robert Coravu (Universitatea din București), drd. Mihai

Constantinescu (cadru didactic asociat, Universitatea din București) și Nicolaie Constantinescu (Centrul de pregătire și specializare în domeniul nuclear – CPSSD, București).

Duminică, 11 noiembrie 2018, Ziua Porților deschise vă oferă oportunitatea de a explora emblematicul Palat al Fundației, inclusiv cupola cu vedere panoramică și marele depozit de carte al Bibliotecii. Vizitatorii se pot înscrie online la tururile ghidate organizate cu acest prilej. Pentru aceștia va fi un mic și select târg de ciocolată și prăjituri, la care participă L'Artisan, Cofeturi și zaharicale și Glazurai. Standul partenerilor de la Librarium va fi, de asemenea, la dispoziția celor ce îndrăgesc cărțile. Anual, tururile ghidate organizate în Bibliotecă atrag peste 2.000 de vizitatori.

Tot pentru cititori, BCU Iași a pregătit un concurs de fotografie, intitulat „Biblioteca într-o imagine”, în cadrul căruia vor fi premiate

cele mai reușite fotografii cu clădirea Bibliotecii, realizate de utilizatorii noștri.

Concursul se desfășoară în perioada 10 octombrie – 7 noiembrie 2018, iar câștigătorii vor fi desemnați în urma votului unui juriu format din fotografi profesioniști și a votului publicului. Premiile vor consta în bani, cărți și în materiale promoționale cu Biblioteca.

Regulamentul concursului poate fi consultat pe www.bcu-iasi.ro, la secțiunea dedicată Zilelor BCU Iași 2018.

Pentru a sprijini acest eveniment, Compania de Transport Public Iași va oferi, în perioada 9-11 noiembrie, călătorii gratuite pe traseul Copou-Fundație pentru utilizatorii BCU Iași. Aceștia pot utiliza gratuit mijloacele de transport în comun, pe baza permisului de bibliotecă vizat pe anul în curs.

Intrarea la toate evenimentele este liberă. **SDC**

Scrisoare către Isaac Babel

Volumul care reunește volumele de nuvele *Armata de cavalerie* și *Povestiri din Odesa* (traducere și note de Victor Kernbach) a fost publicat la editura Polirom în anul 2012.

Scumpe domnule Isaac Babel, nici nu știu cum să vă spun că oamenii tot colindă și acum pământul, încolo și încoace, rămânând orbi, cu ochelarii pe ochi și toamna în suflet.

Iar când mai apare lumina, repede se suflă înspre dânsa, ca înspre o lumânare, și așa se face din nou întuneric. Suntem tot noi, sublimi, ticăloși, păcătoși, orbitori, în trecerea timpului.

Și mă gândesc la dumneavoastră închis, torturat și împușcat, mă gândesc la dumneavoastră în fața plutonului de execuție, dacă v-or fi făcut măcar onoarea unui pluton de execuție, și nu v-o fi tras pe furii un plumb un soldat chilug, îngrozit și el de mersul neabătut al revoluției înspre nedreptate. Nu cunosc detalii

crimei care v-a smuls fizicește vieții (expresia e din gazetele comuniste și propun să rămână, fiindcă, în cinismul ei rigid, rezumă comunismul tot).

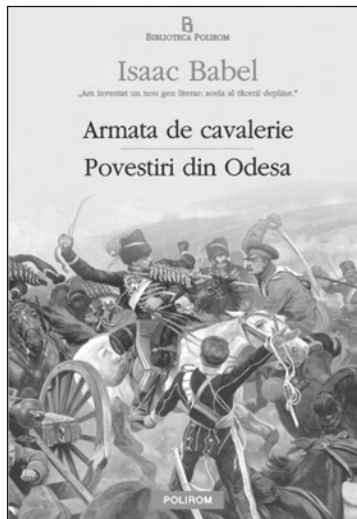
Scumpe domnule Isaac Babel, iată-vă deci mort, omorât ca un câine de contrarevoluționar – iată-vă, deci, cel mai de seamă nuvelist necunoscut din secolul XX zăcând într-o baltă de sânge.

Iar eu uneori, nu doar noaptea, vă visez.

Scumpe domnule Isaac Babel, vă scriu chiar astăzi pentru că astăzi se împlinesc o sută unu ani de când tovarășul Lenin a răscolit prin Petrograd după praf de stele, arătând calea spre milioane și milioane și milioane de cadavre.

Și luna e încă murdară de sângele oamenilor, sus, pe cerul revoluției.

Scumpe domnule Isaac Babel, mă gândesc la caii tuturor armatelor de cavalerie și nici nu știu cum să vă spun că astăzi nici armate de cavalerie nu mai găsim

pe pământ. Războaiele nu s-au încheiat, însă oamenii nu mai știu să stea drepti în șa. Am rămas meschini și mărunți, dar ne-am întărit lașitățile.

Scumpe domnule Isaac Babel, nu găsesc nici un nuvelist în trecerea timpului care să îmi fi spus despre viață și moarte câte am aflat din povestirile dumneavoastră din Odesa.

Merg și eu pe tot pământul, ca pe lângă gardul nesfârșit al cimitirului evreiesc, și mă gândesc la Benia, Regele, și la mahalaua Moldovanca.

Caut aristocrații mahalalelor, îi știți, i-ați scris, bărbații aceia cu trupurile strânse în vestele cărămizii ale puterii izvorâte de jos, caut monarhii mahalalelor, și nu găsesc decât tâlhari neînsemnați. Poate că mai trăiesc oameni ca Benia, Regele, dar și eu sunt tot orb și nu îi văd.

Scumpe domnule Isaac Babel, citindu-vă viețile și morțile evreilor din ghetoul Odesei, citindu-vă bătrânele cocoșate ca sulurile Torei, inima mea prinde a da mai multă viață, mă simt un om gata să lupte pentru Internaționala Oamenilor Buni de pe Planeta Pământ.

Și așa mă trezesc ridicând degetul spre Dumnezeu care stă singur în cer și ne îmbracă amurgurile purpurii în lacrimi și așa mă trezesc plângând ziua în care v-au împușcat, lăsându-ne atât singuri cu toate amintirile oamenilor

ANDREI CRĂCIUN
CULEGĂTORUL DE HARFE

care au traversat în fugă pământul și nu s-au oprit niciodată.

Scumpe domnule Isaac Babel, vă datorez o tăcere desăvârșită, o tăcere magnifică, așa cum se cuvine să fie tăcerea în fața minunii care a fost literatura dumneavoastră.

Sunt scriitori care trăiesc deasupra tuturor celorlalți, în norii de aur ai talentului lor nemărginit. Unii nici nu se obosesc să coboare vreodată înspre oameni. Dumneavoastră, însă...

Scumpe domnule Isaac Babel, inima omului bate în toate nuvelele pe care le-ați scris. Iar eu îmi așez urechea peste inima nuvelor dumneavoastră în care oamenii își află mierea cu săbiile și sunt foarte, foarte fericiți. **SDC**

Ultrascurte

1.

Am renunțat la un contract cu Vodafone. M-au sunat o dată că să mă convingă să mai rămân la ei. Nu m-au prins, că eram la baie. Când sună data viitoare, am să o rog pe doamna de la Vodafone să tasteze 1 pentru limba română, 2, pentru limba engleză, apoi să apese pe toate tastele telefonului, până mă convinge că știe de ce sună și dacă a optat pentru serviciul corect la adevăratul Florin Lăzărescu. Apoi o să-i spun că operatorul Lăzărescu nu este momentan disponibil, o să o rog să aștepte până voi fi liber, apoi o să-i fluiet *Für Elise* vreo juma de oră în receptor.

2.

Văd tot felul de discuții despre limita traiului decent în România și cică o familie ar avea nevoie de

FLORIN LĂZĂRESCU

ÎNTÂMPĂRI ȘI PERSONAJE

6.725 de lei pentru asta. Mi se pare un calcul imposibil de făcut la general despre ce înseamnă trai decent.

Eram la mama acasă și am spart o cană. Mama era cam supărată și i-am zis ironic: „Las' că dau eu cinci lei și-ți cumpăr una de zece ori mai faină”. O bătrână din vecini, care a asistat la scenă, m-a privit stupefiată, fără exagerare,

ca pe un miliardar arogant și mi-a spus: „Florin, mamă, dar cinci lei îi bani!”.

Când eram student, limita deconței mi se părea să-mi cumpăr două kile de banane, un baton de salam de Sibiu și juma de rulou cu mușchi afumat, pe care să le mănânc singur. Când câștigam bani din scenariile de televiziune, mi se părea că limita deconței e să nu fiu nevoit să-mi cumpăr un Logan, ci orice marcă de mașină străină.

Azi limita deconței mi se pare să nu mă sperii când crește prețul benzinei cu 50 de bani sau când citesc contorul de gaz. Un prieten mi-a povestit cum se spăla pe dinți în Nepal cu robinetul deschis, iar localnicii îl priveau îngroziți, pentru că era singura sursă de apă, o pompă, pe o zonă de 30 de km pătrați.

Decența asta depinde foarte mult nu doar de zonă, nu doar de fiecare persoană în parte, ci și de fiecare etapă a vieții în care se află cineva. Sau, bref, depinde enorm

de filmele la care te uiți și în care visezi să trăiești, de termenul de comparație ales.

3.

Cum vi se pare să ai o problemă la mașină pentru care peste 10 meșteri să-ți ceară 500 de euro ca să o rezolve într-o săptămână, lăsând mașina în service, apoi să nimeriți absolut întâmplător peste domnu' Viorel care o rezolvă în zece minute, în timp ce vorbește voios cu o țigară în colțul gurii, și-ți cere 20 de lei pentru soluție?

4.

Am visat într-o că mergeam printr-un lan de păpuși și cântam: „Birds flying high.../ And the cotton is high...”. Da' nu așa, oricum, ci foarte fain, cu douăzeci de inflexiuni pe „high”, atât de fain încât după ce-am repetat versurile astea de vreo două ori, m-am oprit și mi-am spus: „Să-mi trag una, cânt ca un adevărat afroamerican!” (în fine, în vis nu am fost corect politic).

5.

Ies la țigară după miezul nopții. Văd în zare un avion care aterizează și altul care decolează. Vin la laptop și verific pe net. Se pare că ăla de la Bergamo a întârziat sosirea cu juma' de oră. ăla care pleacă nu găsesc afișat unde merge. Fiecare poartă oameni zburând. Fiecare cu povestea lui, înghesuită în scaunele alea în care stai aproape cu genunchii la gură, pe care nu o știu și nu o voi afla niciodată. **SDC**

Centenar 2047

Împlinește statul român o sută de ani acum, în 2018 – mai exact, în 1 decembrie? Să fie chiar așa de tânăr? Sau așa de bătrân? (Fiindcă dacă ar fi un om și nu un organism politico-administrativ, aș zice că da, își cam arată vârsta, ba chiar e de mirare că a apucat centenarul, cu toate bolile care îl macină de-atâta vreme.)

E drept că majoritatea copleșitoare a românilor nici gând să pună la îndoială momentul auroal al nașterii României Mari, numai că majoritatea s-ar putea înșela. N-ar fi prima dată. Doar nu vorbim de un adevăr științific irefutabil, ci de o realitate istorică aproximativă, în care reperatele se stabilesc prin convenție și consens, conform unei interpretări general acceptate a evenimentelor trecutului. La fel de bine puteam

sărbători în 2001 patru secole de la apariția (și dispariția) României Mari, prin unirea efemeră realizată de Mihai Viteazul. Sau am putea aștepta până în 2059 (sau 2078) pentru a celebra două secole de la apariția statului român, prin unirea principatelor Valahiei și Moldovei sau prin cucerirea independenței, după războiul ruso-româno-turc. Totuși am ales drept reper istoric momentul unirii Regatului Român cu Transilvania și, ulterior, ne-am raportat mereu la el. Iar după revoluția anticomunistă din decembrie 1989, ne-am reîntărit alegerea declarând data de 1 Decembrie (1918) ziua națională a României.

E o opțiune subiectivă și e firesc să fie astfel. Cu un plus de obiectivitate, am putea admite că noi nu trăim azi în România Mare creată în 1918, cum nu trăim nici în România mai mică din secolul

al XIX-lea. Iar dacă am vrea să celebrăm un centenar mai adecvat la România în care trăim, eu zic că ar trebui să mai așteptăm câțiva ani. Nu mulți, doar vreo douăzeci și nouă. Până în 2047 – mai exact, până în 30 decembrie 2047.

Pentru cei care au uitat sau nici n-au știut, amintesc că 30 decembrie 1947 a fost ziua proclamării Republicii Populare Române, adică a preluării integrale a puterii de către Partidul Comunist (numit la acea vreme Partidul Muncitoresc). Ori, dintr-o altă perspectivă, a fost ziua abdicării forțate a regelui Mihai I și a abolirii – pare-se, definitive – a monarhiei în România.

Aparent, n-am avea de ce să sărbătorim acest moment din istoria noastră recentă și cu atât mai puțin să-l luăm drept reper pentru centenarul României. Nici eu nu zic că merită sărbătorit, ci că

ar trebui marcat – fiindcă, într-o anumită perspectivă, de la el, de la acea zi de sfârșit de decembrie, începe România de azi. Noi nu trăim în mica Românie a secolului al XIX-lea, nici în România monarhiei de Hohenzollern, ci într-o republică instaurată în 1947 și care, dincolo de denumirile generice (Populară, Socialistă), și-a păstrat identitatea până azi în multe, foarte multe privințe.

Oricât de mult ne-ar plăcea să găsim continuități între România contemporană și cea interbelică, între cele două există o prăpastie imensă. Practic, sunt două țări diferite. În schimb, România comunistă creată în 1947 este, doar ea, țara pe care o recunoaștem și cu care, vrem, nu vrem, ne identificăm și după 1989. E România al cărei contur îl recunoaștem imediat pe hartă și e singurul care ni se pare familiar. Sistemul administrativ al țării este în linii mari cel instituit de regimul comunist acum șaptezeci de ani.

Dar – mai important decât orice altceva – țara însăși, populația ei, cu mentalitatea și modelele ei morale, cultura sa civică și

RADU PAVEL GHEO
ROMÂNII E DEȘTEPTI

administrativă, ierarhiile și structurile de putere, este în esență România comunistă „model 1947”, cu mici ajustări de parcurs.

E și „meritul” regimului comunist, care într-o primă fază a încercat să remodeleze integral nu doar țara, ci și conștiințele românilor. Și cred că, întrucâtva, a reușit – într-o mai mică măsură decât au făcut-o bolșevicii din Uniunea Sovietică, care s-au apucat de treabă în 1917 și au avut mai mult timp la dispoziție pentru crearea „omului nou”, dar a reușit. *Noi* suntem urmașii *Ior*, nu ai dacilor și romanilor, nici ai României regaliste. Iar pe 30 decembrie 2047, fie că sărbătorim sau nu, *asta* e România care va ajunge la centenar. Măcar să ne vedem acolo! **SDC**

Revelion pe uliță

Proiectul de lege privind autostrada Iași-Târgu Mureș a fost votat săptămâna aceasta în Parlament. Și nu oricum, ci cu largă majoritate. Au fost doar două voturi împotriva și vreo cinci abțineri. În rest, voturi pro pe linie. Adică 261. După ce legea a fost adoptată, au început artificiele. Ca la Revelion.

FLORIN GHEȚU
VAGONUL CU VORBE

Eu unul n-am motive să aplaud. Da, fără îndoială că s-a făcut un pas înainte, însă mai e mult până departe. Gestul de miercuri din Parlament e unul politic, însă nu Parlamentul deschide șantierul. Nici măcar nu poate trimite un amărât de bulldozer. Cheia tot la guvern rămâne. Iar ce a demonstrat guvernul până acum nu oferă deloc motive de optimism.

Proiectul va deveni lege odată cu publicarea lui în „Monitorul oficial”, iar acest lucru se va întâmpla imediat după promulgarea Cotroceniului. Și asta e o formalitate, câtă vreme președintele Klaus Iohannis i-a primit recent

pe ieșenii de la Împreună pentru A8 și Moldova vrea Autostradă, exprimându-și sprijinul pentru proiect.

Recapitulăm. Până la 1 decembrie, legea va primi semnătura șefului statului, apoi Ministerul Transporturilor va demara în 30 de zile procedurile necesare pentru realizarea obiectivului. Bravo. Dar aici avem prima mare problemă. Tronsonul Ungheni-Iași-Târgu Neamț a trecut în responsabilitatea Comisiei de Prognoză. Adică în curtea lui Darius Vâlcov. Mai mult, bucata de 100 de kilometri ar urma să fie realizată prin parteneriat public-privat, în timp ce restul de

200 de kilometri ar urma să fie construiți din bani europeni și cu fonduri de la bugetul de stat. Rămâne valabilă această formulă sau întreaga autostradă trece în parohia CNAIR și se va face din bani europeni? E prima întrebare la care nu avem deocamdată un răspuns clar.

Pe de altă parte, câte legi care implică alocări de fonduri au mai fost aprobate de Parlament, iar ulterior n-au mai fost aplicate? Am văzut ce s-a întâmplat în urmă cu ceva timp în urmă cu banii ce se cuveneau profesorilor. Sindicatele au fost nevoite să dea ministerul în judecată și să revendice în instanță diferențele respective. S-au pierdut câțiva ani, iar unii profesori s-au și pensionat între timp. Ce garanții avem

că în privința autostrăzii lucrurile nu vor sta la fel? Există undeva în lege vreo sancțiune pentru guvern în situația în care nu dă drumul la lucrări?

Deci cum rămâne cu proiectul? Ca-n tren. Decizia din Parlament are importanța ei, dar mai degrabă putem vorbi de un semnal politic.

Imaginați-vă care ar fi fost reacția la Iași sau în județele apropiate dacă proiectul ar fi fost respins în plen de către PSD. S-ar fi vorbit doi ani despre trădătorii Moldovei. PSD nu-și putea permite una ca asta. Era riscant, iar costurile politice ar fi fost uriașe.

Uitați-vă la celălalt proiect major al Iașului: spitalul regional de urgență. În luna iulie, ministrul Sănătății Sorina Pinteșteanu anunța la Iași că nimeni nu-și permite ca până la finele anului 2023 să nu facă unitatea medicală modernă de la Iași. Pentru că la mijloc sunt bani europeni și asta înseamnă penalități. Însă zilele trecute, eminența cenușie din guvern,

Darius Vâlcov se plângea că banii europeni sunt prea puțini (150 de milioane de euro în total pentru spitalele de la Iași, Cluj și Craiova), în timp ce o singură unitate medicală trece de 400 de milioane de euro. Abia acum și-au dat seama cei din guvern cât costă un spital nou-nouț? Cum se explică faptul că ministrul Sănătății una declară la Iași, iar 100 de zile mai târziu un alt om important din guvern afirmă cu totul altceva?

Pentru autostrăzi și spitale regionale n-avem nevoie de semnale politice și nici de artificii, ci de voință politică. Cei de la putere au simțit presiunea societății civile (felicități celor două asociații ieșene!) și au deschis supapa.

Anul viitor avem două rânduri de alegeri, iar în 2020 vin localele și parlamentarele. Îi doare gura pe aleșii PSD să clameze că vor dezvoltarea țării și că se ocupă de chestiunile serioase?

Nu de Legea Autostrăzii avem nevoie, ci de o guvernare serioasă și pusă pe treabă. Câtă vreme la București prioritățile sunt cu totul altele, iar politicienii au pe agendă doar doborârea Justiției, mă tem că bucuria din aceste zile seamănă cu un Revelion pe uliță. Întrebarea e dacă generația noastră va prinde și Revelionul de pe autostradă. **SDC**

” Pentru autostrăzi și spitale regionale n-avem nevoie de semnale politice și nici de artificii, ci de voință politică. “

O INCURSIUNE ÎN LUMEA LUI ARTUR SCHNABEL

„Muzica și pajiștile îmi sunt companionii cei mai bineveniți”

Citeam zilele trecute comentariile unor colecționari de muzică clasică și discuțiile în jurul remasterizării integralei celor 32 de sonate de pian de Beethoven, înregistrate în anii 1930 de Artur Schnabel. Pentru mulți, o versiune neîntrecută sau versiunea de referință interpretativă a sonatelor beethoveniene, printre

Greu de explicat pentru melomanul „de rând” aceste calități fundamentale intrinseci omului care, la vârsta de cincizeci de ani, înregistra în sesiuni succesive, începând din 1932, la Londra, sonatele beethoveniene. Despre omul Schnabel am aflat detalii recent, citind despre Wilhelm Furtwängler, intrigat de o trimitere la un volum de corespondență ce îmi rămăsese necunoscut. Publicat cu câțiva ani în urmă în Germania, la editura Wolke, sub titlul incitant *Walking Freely on Firm Ground (Plimbându-mă liber pe un teren sigur)*, volumul include o amplă selecție a pasajelor cele mai semnificative din scrisorile trimise de pianist uneia din, inițial, admiratoarele sale din Statele Unite, Mary Virginia Foreman. Cele peste patru sute de scrisori acoperă perioada 1935-1951, până la sfârșitul vieții lui Schnabel, și nu este exagerat de spus că alcătuiesc un adevărat jurnal al trăirilor și gândirii pianistului, povestite unei tinere femei ce întreținea cu el o tulburătoare relație epistolară.

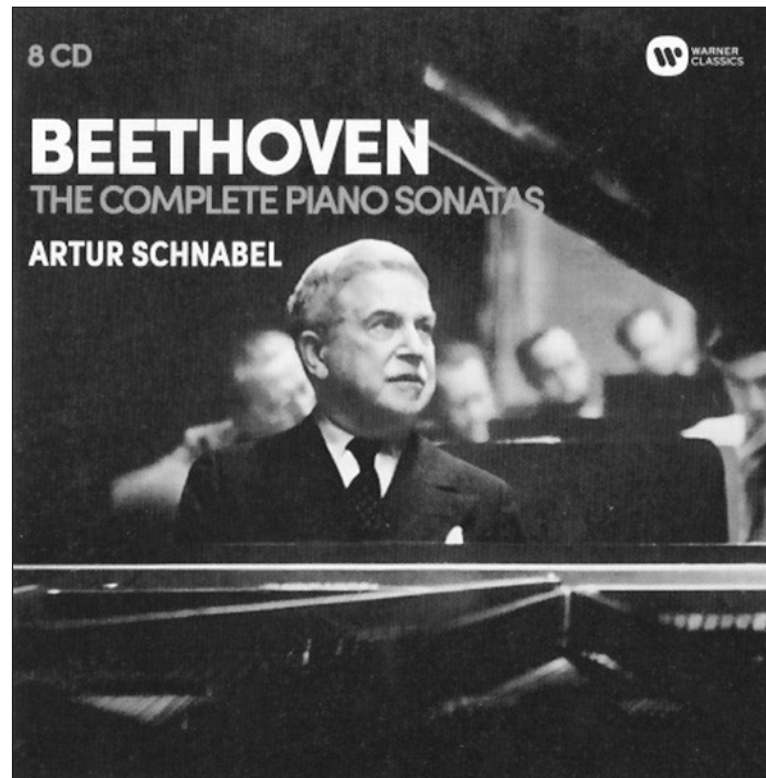
Eugen Spiro, Mary Virginia Foreman, New York 1944

Mary Virginia Foreman, născută în 1908 în Des Moines, Iowa, absolventă a Facultății de Muzică de la Universitatea Minnesota, l-a întâlnit pentru prima dată pe Schnabel cu ocazia unui concert al acestuia, în 1933, la Minneapolis. Un an mai târziu, îl vedea la New York, unde între profesor și studenta care lua lecții cu Edwin Hughes, un alt elev al lui Leschetizky, se lega o prietenie cu totul specială, ce avea să fie immortalizată în schimburi continue epistolare.

După moartea lui Schnabel, în 1951, Mary Virginia Foreman s-a mutat în Franța, unde avea să scrie în anii 1970 două cărți de memorii despre eroul și marea iubire a vieții ei, *Artur Schnabel amintit și Istoria unei legături de dragoste*. Scrisorile primite de la pianist le dona în 2002, zece ani înaintea morții sale la vârsta de 104 ani, către Akademie der Künste, la Berlin. Din acest fond de arhivă, Ann Schnabel Mottier a inițiat ediția de corespondență, îngrijită de Werner Grünzweig, Lynn Matheson și Anicia Timberlake, publicată în 2014.

Un crâmpeli de viață din relația celor doi se întrevide bine într-una dintre primele scrisori, în martie 1935, expedită de Schnabel de la Londra. Pianistul amintea că urma să plece în Italia, în zona Lacului Como, „unde ceva din prospețimea eternă compensează condiția disperată a unui grup de popoare europene, ce se perpelește cuprins de nebulie” și comenta în continuare: „Trebuie să fii foarte puternic să rămâi imun la ea, să păstrezi vie forța de a te detașa cu bun umor. Am decis să mă retrag cât de mult posibil din participarea la acest cerc

zecile de integrale adunate în cei optzeci de ani scurși de la încheierea ciclului de către pianistul născut în Galiția austro-ungară în 1882, elev al lui Theodor Leschetizky la Viena. Ceea ce face nepieritoare versiunea lui Schnabel, afirmă toți cunoscătorii, este calitatea intelectuală și umanismul celebrului pianist aflate în spatele ei.

regretabil ce se învâрте în jurul cozii. Unul vicios. Poate – nu, mai curând cu siguranță! – experiența noastră, forța, tinerețea, frumusețea, fericirea, serenitatea și credința pe care mi le-ai dăruit mă fac să reacționez într-un fel atât de melancolic din această Anglie rece”. Lucrurile erau spuse!

Zece zile mai târziu, Schnabel îi scria de la Paris: „am cântat pentru tine și dacă interpretările din punct de vedere al standardului acustic și al altor rațiuni de ordin extern nu au fost satisfăcătoare tehnic, cred că au conținut suficientă inspirație. [...] Mă simt puțin obosit, noaptea trecută a fost cel de-al 47-lea concert pe care l-am dat în această stagiune. În ultimii câțiva ani nu am obișnuit să dau atât de multe concerte”.

Biografiile sumare ale lui Artur Schnabel scriu de obicei că, după ce a decis să emigreze din Germania, devenită nazistă în 1933, pianistul ar fi plecat la Londra și de acolo în Statele Unite. În fapt, așa cum o atestă și scrisorile trimise lui Mary Virginia Foreman, pianistul și-a instalat familia, vreme de câțiva ani, în Italia, la Tremezzo, de unde, în preajma Paștelui, la 25 aprilie 1935, îi scria corespondentei sale că după doi ani a reușit, în fine, să înfrumusețeze Villa Ginetta, în care stătea, cu mobilierul recuperat din Germania. Schnabel se bucura de cărțile și tablourile aduse, ce alcătuiau un spațiu „asemenea paradisiului, și stârneau exaltare chiar și pe vreme rea”. „Timp de patru zile am fost absorbit cu aranjarea bibliotecii mele voluminoase, am

VICTOR ESKENASY

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată.”
(Hermann Scherchen)

luat fiecare carte în mână și am astfel o imagine completă despre posesiunile mele în materie de tipărituri.”

În iulie 1935, Schnabel se bucura, de asemenea, că, „după patru ani de sterilitate [are] brusc, din nou, o incomparabilă senzație” devotându-se compoziției. „În loc de a scrie scrisori, scriu muzică, aceea muzică din care tu primești [...] primii germeni.” În septembrie, o altă scrisoare evoca plimbările în Dolomiți și bucuria de a fi pe munte, „îndrăgita din copilăria mea”. „O mână de elevi sunt încă aici. După ce termin *Sonata* trebuie să mă reapuc de studiu la pian. Cu excepția a două apariții, în stagiunea viitoare nu voi mai cânta în Europa, dar timp de trei săptămâni, în noiembrie, va trebui să înregistrez la Londra, cele șase sonate de Beethoven care au mai rămas”.

Și tot de la Tremezzo, pe 2 octombrie, Schnabel îi scria celei pe care evident o iubea în ascuns, evocând „nostalgia” depărtării lor: „doar cu câteva zile în urmă mi-am terminat *Sonata. Finale* a mers încet, dar sper să fie, în mod deosebit, de succes. A compune muzică după o pauză de patru ani a fost o senzație înălțătoare, o bucurie constantă”. Altfel, „doar cu energie și o doză de efort evit să nu adorm în timpul discuțiilor încinse, la nesfârșit, despre situația *încântătoare* din Europa, fiecare exercitându-și înțelepciunea plină de sine sau dând glas ultimelor zvonuri”. „Muzica și pajiștile care mă absorb îmi sunt (în aceste circumstanțe) companionii cei mai bineveniți...” **(Va urma). SDC**

Gradul zero al teatralității

În spectacolul realizat la Teatrul Național „Marin Sorescu” din Craiova, Bobi Pricop mută reflectoarele pe public, refuzând convențiile teatrale și propunând o formulă neobișnuită de spectacol. *Autorul* de Tim Crouch demantelează arta teatrală canonică încă din scriitură, mizând pe participativitatea publicului în procesul de creație.

Scris și prezentat în premieră absolută la Jerwood Theater Upstairs de la Royal Court, în 2009, textul vizează un grad zero al teatralității, revizuind toate conceptele tradiționale afiliate – mimesis, personaje, acțiune, relații scenice, timp și loc teatral, pe care s-a structurat teatrul dintotdeauna. Tim Crouch s-a impus tocmai prin această viziune inedită asupra teatrului, propunând prin piesele sale, pe care le regizează și în care joacă, ingenioase variante de deconstrucție a artei scenice așa cum o știm de la Aristotel. Nu renunță însă la poveste, e un bun narator, iar ceea ce ne spune e povestea teatrului în esența lui.

Patru personaje – autorul Tim Crouch, un actor, o actriță și un spectator – sublimează capacitatea teatrului de a re-prezenta, forța lui evocativă. O știu toți cei ce merg la teatru: nimic din întâmplările de la rampă nu e real, asistăm la o iluzie, una fascinantă, care ne seduce și ne readuce în acest container care sunt sălile de spectacol.

Autorul e istoria facerii unui spectacol, a ceea ce se petrece cu echipa de creație, cu actorii, raportul

acestora cu personajele pe care le întruchipează, aluviunile pe care le aduc și le lasă în personalitățile interpreților oamenii ficționali pe care îi întruchipează seară de seară. Prin didascalii, dispozitivul scenic e transformat: spectatorii sunt așezați față în față, pe gradene, foarte aproape unii de alții, atât de aproape încât scena efectivă ca perimetru de joc e suprimată. De fapt e extinsă, abrogând separarea public-actori, incluzând întreaga asistență în ceea ce numim spațiu de joc.

ARTIȘTII ȘI PRIVITORII SUNT ÎNTR-O VECINĂTATE INTIMĂ

Retorica scenică a lui Crouch livrează publicului nu un spectacol preconstruit, ci unul care se desăvârșește prin implicarea privitorului. *Autorul* e, în fond, despre spectator, despre felul în care acesta poate potența, prin intervenție directă, intensitatea dramaturgică. O întrebare aparent simplă revine frecvent: „Vreți să continuați?”, răspunsul publicului, verbal ori atitudinal, mergând chiar până la părăsirea sălii, devenind esențial. Crouch a dezvoltat

ferm întregul *story* pe acest acord prezumat ca element ordonator de discurs pentru situațiile incomode relatate. Relatarea e foarte statică, crește pe parcurs în intensitate și oroare, dar oferă spectatorului modalitatea de control al limitei de toleranță afectivă.

Crouch reconsideră îndatoririle creatorilor, care nu mai trebuie să ofere un produs scenic finit. El dă publicului posibilitatea de a arbitra starea de creativitate în acest gen de singularitate teatrală ca joc imaginativ. Artiștii și privitorii sunt într-o vecinătate intimă, actorii stau printre spectatori, mutând „scena” în mintea și imaginația noastră, care e pusă să lucreze. E o modalitate de-a ocupa noi teritorii estetice, de-a regândi fundamental rostul publicului într-o modalitate surprinzătoare de-a înțelege teatrul ca „realitate alternativă”.

Resorturile fanteziei publicului sunt stimulate de noul context scenic, într-un *storytelling* pulverizat, monologat, care șterge interacțiunea dintre personaje, anulează relațiile scenice. Interpreții rostesc replicile așezați printre privitori, se află acolo doar ca să spună prin ce experiențe traumatizante au trecut când au lucrat împreună la un spectacol.

Autorul mizează pe a fi alături, împreună, chiar și într-o asemenea proximitate fizică, dispersând actorii printre cei ce-au cumpărat bilete. *Dramatis personae* reduce teatrul la esență – un autor, doi interpreți și un spectator, pe conexiunea vitală în teatru, aceea dintre artist și privitor.

O SUCCESIUNE MOZAICATĂ DE PERSPECTIVE

Sunt patru narațiuni care se intersectează și țes, de la cap la coadă, generând povestea unui spectacol cumplit prin atrocitățile pe care le re-prezintă. E o narațiune retrospectivă construită din secvențe cu mare putere de vizualitate, din care spectatorul compune ceea ce în termeni clasici înseamnă spectacolul. Diverși timpi și locuri teatrale se întretaie, într-o succesiune mozaicată de perspective, iar asamblarea se face-n mintea celui ce privește și ascultă.

Publicul e abordat abrupt, la început nici nu știe cum să se așeze, privește nedumerit undear putea fi scena, apoi așteaptă. Un minut, două, trei, se uită în stânga și-n dreapta, derutat în privința începerii. Spectatorul (Vlad Udrescu) începe să vorbească, spunând cât de mult îi place la teatru, antrenează câțiva spectatori profani în conversație,

OLTIȚA CÎNTEC

DATUL ÎN SPECTACOL

lumea e confuză, apoi fiecare din echipa creatorilor (Autorul – Claudiu Bleonț, Actorul – Vlad Drăgulescu, Actrița – Ioana Manciuc) își spune pe rând versiunea.

Vorbesc despre călătoria de documentare, despre cât de mult i-au marcat rolurile acestea, despre reziduurile pe care le-au depozitat, despre raportarea la violență, despre cum actorul poate deveni captivul personajului, despre raportul dintre realitate și ficțiune, oameni reali-personaje, metamorfozare, intrarea/ieșirea în/ din rol și multe altele. În tușe apăsate, care cad greu la stomac. Spre final, replicile se intensifică în ritm, se relatează lucruri groaznice, dar scena e un spațiu versatil, iar antrenarea imaginației pentru a primi propunerea e un exercițiu provocator. **SDC**

ION BARBU

PINACOTECA DIN PETRILA

Autorul

de Tim Crouch
traducerea Andrei Marinescu
regia Bobi Pricop
scenografia Lia Dogaru
muzica Eduard Gabia

cu: Claudiu Bleonț | Ioana Florentina Manciuc
Vlad Drăgulescu | Vlad Udrescu

CRISTIAN NICOLESCU, COFONDATOR DIGITAL CUBE:

„Speranța principală în industria românească de film se leagă de noile facilități fiscale”

Cel mai recent lungmetraj de ficțiune al cineastului ucrainean Serghei Loznița, *Donbass*, intră în curând în cinematografele din România, după ce a fost premiat pentru regie în secțiunea Un Certain Regard a Festivalului de la Cannes și după o avanpremieră în cadrul Festivalului Transilvania (TIFF) de la Cluj-Napoca. *Donbass* a fost montat în România și este una dintre primele coproducții internaționale pentru Digital Cube. Cunoscuta companie românească de postproducție, care deja acordă premii în secțiuni de *industry* la festivalurile de la Cannes și Sarajevo,

e pe cai mari. De puțină vreme a trecut de la servicii de postproducție pentru filme românești și străine și postura de coproducător în producții românești la cea de coproducător în proiecte internaționale. Printre altele, a fost coproducător minoritar la *Album* de Mehmet Can Mertoglu, premiat cu France 4 Visionary Award în secțiunea Semaine de la Critique a Festivalului de la Cannes 2016, și la *A Shelter Among the Clouds* de Robert Budina. Mai multe ne spune Cristian Nicolescu, cofondator Digital Cube alături de Vlad Rădulescu și Marius Leftărache.

JULIA BLAGA

Cum a ajuns Digital Cube să coproducă *Donbass*?

Printr-o serie de întâlniri fericite. Partea română a echipei (directorul de imagine Oleg Mutu și actorul Valeriu Andriuță) era deja familiarizată cu serviciile și abordarea noastră. După o întâlnire cu Serghei Loznița, a început și colaborarea. Loznița are o abordare foarte interesantă în ce privește echipa sa, care de altfel e multiculturală. Fac proiecte extraordinare, muncesc extrem de mult, sunt foarte uniți – ca într-o familie, așa spune. Suntem dublu onorați de această colaborare, pe de-o parte dată fiind anvergura viziunii și creativității lui Loznița, pe de alta pentru că avem ocazia să ne aducem contribuția la promovarea industriei noastre cinematografice în proiecte internaționale.

Am simțit că munca noastră capătă sens într-un context care ne provoacă profesional, creativ și uman. E, de altfel, ceea ce căutăm constant. Ne place să experimentăm, să ne implicăm în proiecte cât mai diverse, să întâlnim artiști pentru care punctul de plecare în conversație e foarte sus.

Fundamental, nu ne vedem drept prestatori de servicii, suntem la rândul nostru niște indivizi foarte pasionați de artă – e și motivul pentru care ne-am depășit

recent atribuțiile de companie de postproducție. Dintotdeauna am crezut că nu putem funcționa la capacitate maximă decât într-o industrie dezvoltată, sănătoasă. Prin urmare, am decis să contribuim și noi la atragerea în regiune a unor proiecte importante, să creștem vizibilitatea țării și a talentului local, inclusiv din perspectiva postproducției. Astfel am ajuns să coproducem în mod real proiecte care au acest potențial de dezvoltare/ elevare/ deschidere, pe de-o parte a companiei noastre, pe de alta a profilului industriei noastre în străinătate. *Donbass* e, din toate punctele de vedere, proiectul ideal pentru noi.

De ce postproducția lui *Donbass* a fost atât de importantă, încât după premiera de la Cannes Loznița s-a întors la voi să mai lucreze?

Donbass e un film în care atât subiectul, cât și maniera/ procesul sunt tratate cu egală importanță. E un comentariu asupra unui subiect, dar și asupra manierei de a trata a acestuia; o abordare de tip filosofic, care s-a declinat în toate etapele filmului. Un comentariu despre o lume post-adevăr, despre realitate vs. reflecție, despre adevăr și artă, despre normal și neverosimil. Un film atât despre război, cât și despre modul în care consumăm războiul. E un film de ficțiune cu aparență de documentar,

de reportaj. Pleacă de la situații reale pe care le reconstituie, dar care sunt – deși reale –, neverosimile. Și, deși sunt neverosimile, suntem acolo, în ele, forțând în noi nu una, ci multiple schimbări de perspectivă și de percepție.

Postproducția a fost importantă în măsura în care am reușit să asigurăm o anumită calitate tehnică demnă de acest proiect și să sprijinim autorii în prezentarea unei producții cât mai aproape de viziunea lor. Am avut și VFX (n.red.: *visual effects*), am avut și colorizare, am avut și o prezentare la Cannes la o lună de la terminarea filmărilor, ceea ce poate suna a misiune imposibilă. Mult din reușită se datorează energiei, entuziasmului și faptului că am lucrat cu un autor cu o viziune complexă și precisă.

În acest an Digital Cube a dat un premiu la Cannes, Avanpost Digital Cube Post Production, unui proiect în lucru și dă din 2013 un premiu similar la Festivalul de la Sarajevo, în secțiunea Docu Rough Cut Boutique. Cât de greu a fost să vă impuneți pe piața din afară?

Am construit pas cu pas. Fiecare țară are interesul să-și dezvolte propria industrie locală. E dificil să concurezi cu subvențiile acordate de statele europene, chiar dacă oferi aceeași calitate la prețuri mai mici. Noile facilități fiscale pentru producțiile străine sunt o oportunitate de a crește competitivitatea industriei cinematografice românești pe plan internațional. Cumva, prin activitatea noastră, am fost nevoiți să suplinim până acum astfel de demersuri, de aceea unul dintre motivele pentru premiile acordate a fost să atragem colaborări internaționale, un *incentive* pentru ca proiecte internaționale interesante să vină spre noi. Avem în prezent colaborări foarte bune la nivel internațional, prin care urmărim multiple obiective, inclusiv să jucăm un rol activ în dezvoltarea industriei, dar și să sprijinim efectiv autori și proiecte cu potențial.

Am văzut într-un comunicat de-al vostru această formulare: „una dintre cele mai mari companii de postproducție din Europa de Est care oferă soluții

Donbass

complete pentru cinematografia digitală”. Ce înseamnă asta?

Practic, suntem un *one-stop-shop* pentru postproducție. Putem îndeplini toate nevoile de postproducție pentru orice tip de proiect. Mai mult decât serviciile în sine, avem și o zonă de coordonare – ne consultăm cu privire la cel mai bun plan de lucru de urmat, cei mai potriviți colaboratori, personalizăm procesul ca să răspundă nevoilor unui anumit proiect. Pentru clienți e important că putem oferi un *workflow* unificat, *cross-discipline*. La asta se adaugă preocuparea de a fi în permanență la zi din punct de vedere tehnologic, dar și faptul că avem o abordare flexibilă. Ne-am păstrat entuziasmul și deschiderea de tip *boutique creative*, abordând fiecare proiect personalizat, ceea ce presupune un timp investit în plus de noi, dar și rezultatul e pe măsură. Nu în ultimul rând, am încercat să ne educăm pe cât posibil să avem o perspectivă multidisciplinară, un *overview* al nevoilor legate de postproducție din multiple puncte de vedere. Dincolo de ce facem zilnic, participăm la cele mai importante târguri, festivaluri și evenimente pentru a înțelege nevoile diferiților actori – de la regizor, la DOP, la producător etc. –, pentru a înțelege cu ce valoare adăugată putem veni noi.

Când am vizitat sediul vostru, am rămas relativ cu gura căscată. Vorbește-ne puțin despre acest hub, cine face parte din el,

ce pune la dispoziție și care sunt planurile.

Avanpost e un hub media destinat producției de conținut audiovizual, lansat în 2016. În prezent numără peste zece companii, printre care un studio de sunet, unul de mixaj, studioul de postproducție, o firmă de producție video și de evenimente sportive, o firmă de broadcast și streaming, un ziar, un studio foto, o companie de închiriere de echipamente audio și video, o companie de management de atleți etc., precum și aproximativ 60 de specialiști care își desfășoară activitatea în 2.000 mp de spații ultramoderne, competitive cu orice *facility* similar din afara României.

Fondatorii sunt Vlad Rădulescu, Marius Leftărache și subsemnatul. Ideea a pornit de la nevoia de a ne uni forțele și experiența pentru a face proiectele pe care le doream. Tot know-how-ul de care suntem capabili și atenția pentru procesul creativ au intrat în realizarea acestui hub, iar rezultatul implică tehnologie unică în România și în regiune, servicii competitive pe plan internațional și oameni talentați care se alătură periodic, în calitate de autori sau de colaboratori în diverse proiecte. Suntem în curs de amenajare a unui Data-Center Tier 3 ready, a celui mai mare studio de Foley (n.red.: studio de înregistrat sunete cotidiene, folosite ca efecte speciale) din România și a două clădiri noi totalizând 5.000 mp, cu livrare la începutul lui 2019. Ne place să spunem că nu suntem o companie, ci o destinație.

Te aștepti ca facilitățile fiscale pentru producțiile străine filmate în România, aprobate în iunie 2018, să vă crească foarte mult comenzile?

Ne așteptăm în primul rând să fim mai competitivi și mai atrăgători pe piața internațională ca destinație în domeniu. Cred că dezvoltarea noastră ca industrie va depinde foarte mult de cum vom înțelege să valorificăm această oportunitate. E interesant, totodată, că putem învăța din experiența pe care alte țări din regiune au avut-o cu astfel de măsuri, care sunt operaționale de ceva timp. E important ca fiecare dintre noi să gândească strategic, pe termen mediu și lung, și cred că va fi nevoie de un efort colectiv pentru a maximiza rezultatele și preveni potențiale riscuri. E o măsură foarte așteptată; noi o privim și ca pe o responsabilitate față de impactul pe care îl va avea atât în industrie, economie, cât și în domeniile conexe, cum ar fi infrastructură de turism, imagine etc. E esențial ca această măsură să fie utilizată pentru a atrage proiecte de calitate, cu potențial de dezvoltare. Și la fel de important e să livrăm, la rândul nostru, produse de calitate.

Înțeleg că urmează să vă extindeți. Ce înseamnă asta?

Căutam activ proiecte în care să intrăm coproducători și sperăm să construim un portofoliu semnificativ. Suntem în dezvoltare inclusiv cu un instrument financiar prin care să oferim sprijin proiectelor internaționale interesante. În 2019 vom inaugura încă 5.000 mp în Avanpost.

Un alt proiect la care ținem e parteneriatul cu Universitatea „Babeș-Bolyai”, prin care studenții cu specializare în industria media pot face un *internship* la noi. Continuăm colaborarea cu Serghei Loznița și lucrăm deja la următorul proiect în care sunt implicați Peter Hjorth (VFX supervisor) și Marianne Slot (producător),

colaboratori constanți ai lui Lars von Trier. Continuăm parteneriatele cu Sarajevo Film Festival, dar și cu Frontières, platforma dezvoltată de Fantasia International Film Festival și Cannes Marché du Film, prin care oferim un premiu pentru postproducție. Un parteneriat similar avem și cu Cottbus Film Festival. Avem în stadiu de definitivare un parteneriat strategic pe VFX cu jucători importanți de pe piața locală, care ne va permite să abordăm proiecte ambițioase la nivel internațional.

Unde vezi industria de film din România în cinci ani?

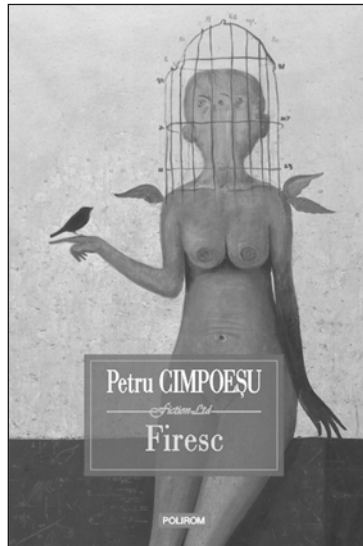
Speranța principală se leagă de noile facilități fiscale, ele sunt elementul de noutate care ar putea să dea un avânt semnificativ industriei. Sper ca în cinci ani să vedem primele rezultate concrete. Cred că se simte în aer apariția unor abordări mai de public, comerciale să zicem. Diversitatea ne bucură și sperăm la o industrie cât mai bogată în genuri, viziuni, modele de business. Revenind la măsura de încurajare a industriei, cred că vom vedea mișcări interesante pe piață și o dezvoltare a infrastructurii, precum și a serviciilor în domeniu: vor apărea zone noi de *servicing*. Vom vedea foarte repede, față în față cu oportunitățile, unde stăm bine și unde mai avem de lucru, dar va fi important să păstrăm un echilibru, încât piața să se maturizeze și să nu avem de a face cu o creștere bruscă și artificială a prețurilor care să facă imposibile filmele de artă, de pildă. Resursa umană, talentul vor fi foarte importante pentru a livra calitate, la fel și reputația. Practic, într-un proiect cu participare internațională, vrei, nu vrei, ești reprezentantul industriei tale. **SDC**

„Ne place să experimentăm, să ne implicăm în proiecte cât mai diverse, să întâlnim artiști pentru care punctul de plecare în conversație e foarte sus.”

Volumul *Fireesc* de Petru Cimpoeșu a fost adaptat cinematografic

Vineri, 23 noiembrie 2018, va intra în cinematografele din România filmul *Un om la locul lui/ A Decent Man*, o adaptare a romanului *Fireesc* de Petru Cimpoeșu, publicat în 2010 în colecția Fiction LTD a Editurii Polirom.

Un om la locul lui/ A Decent Man, din distribuția căruia fac parte Bogdan Dumitrache, Ada Galeș, Mădălina Constantin și Adrian Titieni, a participat în 2017 la a 65-a ediție a Festivalului Internațional de Film din San Sebastian, Spania. Scenariul și regia sunt semnate de Hadrian Marcu. Imaginea îi aparține lui Adrian Silișteanu. Montaj – Alexandru Radu, sunet – Sebastian Zsemlye, scenografie – Bogdan Ionescu, costume – Alexandra Alma Ungureanu, casting – Florentina Bratfanof, producător executiv – Titi Rădoaie, coproducător – Adela Vrinceanu Celebidachi, producători – Anamaria Antoci, Adrian Silișteanu.

CARTEA

„Jurnalul Iunii dă cel mai bine măsura disponibilităților artistice ale prozatorului. Aflăm aici o știință impecabilă de a surprinde banalitatea de care se înconjoară lumea și care devine noua sa mitologie, dar și capacitatea de a evoca fragmente de trecut în toată prospețimea și naturalitatea lor (...).

În genere, Petru Cimpoeșu are o capacitate indiscutabilă de a transcrie realitatea și, chiar când aceasta iese din tiparele obișnuite, impresia de fireesc este copleșitoare.” (Radu G. Țeposu)

„Petru Cimpoeșu mi se pare cel mai în formă prozator român al momentului. Și nu cred că spun o vorbă mare. În fond, câți dintre scriitorii noștri au reușit să dea,

succesiv și într-un interval de doar șase ani, trei romane precum *Povestea Marelui Brigand* (2000), *Simion liftnicul* (2001) și *Christina Domestica și Vânătorii de suflete* (2006)?” (Andrei Terian)

FILMUL

Petru (Bogdan Dumitrache), personajul principal al debutului în lungmetraj semnat de Hadrian Marcu – *Un om la locul lui/ A Decent Man* –, se află în fața unei alegeri dificile. El caută calea onorabilă de ieșire dintr-un triunghi amoros care se zgâlțâie din toate laturile. Viitoarea soție este însărcinată, iar fosta iubită a suferit un accident înfiorător.

Petru are 38 de ani, este inginer de foraj într-o companie multinațională și își petrece mare parte din timp izolat pe un șantier. Petru ține restul lumii la distanță și nu își dă voie să viseze. Cel mai dificil lucru pentru el este să facă o alegere. Laura (Ada

Galeș), viitoarea soție, alături de care așteaptă un copil, visează la un mariaj ca-n reviste, în timp ce Sonia (Mădălina Constantin), colega lui și fosta iubită, căsătorită, suferă un accident grav de muncă. Petru nu reușește să se împace cu gândul că noua sa viață abia începe, în timp ce a Soniei pare a se fi sfârșit. Astfel, el își asumă riscul de a căuta un echilibru imposibil între cele două femei.

„Petru este om singur. Este un om care se autoizolează, un om al cărui adevăr interior este în conflict cu convenția socială și atunci caută locuri mai retrase, unde poate fi lăsat în pace, să fie așa cum își dorește. Laura îi oferă lucrurile care îi lipsesc – căldură, casă, emoție –, în timp ce Sonia îi oferă un alt tip de relaționare, să fie lăsat în pace atunci când are nevoie de asta. În Sonia găsește un prieten și, în același timp, un partener, în timp ce în Laura găsește o femeie și un partener.” (Bogdan Dumitrache) **SDC**

Romanul *Do Not Cross* de Dora Pavel, tradus în limba spaniolă

Romanul *Do Not Cross* de Dora Pavel, tradus în limba spaniolă de Doina Făgădaru – cu titlul *No pasar (Do Not Cross)* –, a fost publicat de curând la Editura Dos Bigotes din Madrid, Spania. Apărut în 2013 în colecția Fiction LTD a Editurii Polirom, *Do Not Cross* a fost nominalizat la Premiul Național de Proză al „Ziarului de Iași”, ediția 2014, și a primit Premiul pentru Proză al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Cluj, pentru anul 2013.

De aceeași autoare, în limba spaniolă a mai apărut romanul *Agata murind* (2003; ediția a II-a, Polirom, 2004; ediția a III-a revăzută, în colecția Top 10+, Polirom, 2014), la Editura Crealite din Madrid.

O pădure în proximitatea unui orașel de munte. În pădure, un răpitor și un ostatic. Răpitorul, un psihopat înarmat, evadat din sanatoriu. Ostaticul, un tânăr gay, recepționar pentru moment la un hotel obscur. Să ne așteptăm la un caz clasic de sindrom Stockholm? O situație-limită, care îi oferă junelei protagonist răgazul unor rememorări și al unor deliberări interioare. O fugă din prezent care, în loc să-i tempereze, îi reaprinde dorința trupească pentru bărbatul căruia îi poartă de câțiva ani o iubire obsesivă, răvășitoare.

Scris la persoana întâi, sub forma unei confesiuni brutale, atât de proprie autoarei, *Do Not Cross* este un roman psy tulburător, vorbind dezinvolt despre sexualitate și alegerile misterioase ale trupului, despre dreptul de a fi diferit, într-o

lume care îți „survolează” intimitatea clipă de clipă, o lume viciată în egală măsură de prohibiții morale și de setea de senzațional.

Dora Pavel este licențiată în Litere și a lucrat în învățământ, în cercetare și ca jurnalist radio. După patru volume de versuri, unul de povestiri și trei cărți de convorbiri cu scriitori români, autoarea abandonează definitiv poezia și proza scurtă, pentru a se dedica în exclusivitate romanului de ficțiune, pe care îl consideră cea mai tentantă formă literară. Opțiunea fermă pentru roman survine, neașteptat, într-un moment de muncă intensă, timp de un an, la elaborarea primei ediții cu litere latine a *Bibliei de la Blaj* a lui Samuil Micu (1795), Dorei Pavel revenindu-i corectura și colajonarea

întregului volum, tipărit la Vatican în 2000, unde a și fost lansat în prezența papei Ioan Paul al II-lea. Brusc, într-o zi de august a anului 2000, în paralel cu implicarea în această editare, autoarea începe scrierea romanului *Agata murind* (2003; ediția a II-a, Polirom, 2004; ediția a III-a, revăzută, în colecția Top 10+, Polirom, 2014), roman distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor din România și apărut, în 2013, și într-o versiune spaniolă, la Editura Crealite din Madrid. Așa cum a mărturisit, romanciera crede că *Biblia de la Blaj*, cu tot ce a însemnat ea, „m-a făcut conștientă de voința și de

energia mea, de puterea mea de îndurare, de stăpânire, de concentrare, dar și de detașare; de pasionalitatea mea, de realele mele resurse: fizice, intelectuale, afective, morale”.

Romanului de debut i-au urmat, tot la Polirom, alte trei romane, *Captivul* (2006), *Pudră* (2010) și *Do Not Cross* (2013), recompensate cu PremiulUSR, filiala Cluj. După un deceniu de la prima apariție, *Captivul* continuă să seducă cititorul prin frazarea fluentă, la persoana întâi, prin accentele sale de thriller tensionat și construcția ingenioasă a senzaționalului. **SDC**

EDITURA POLIROM

VĂ AȘTEAPTĂ LA TÂRGUL INTERNAȚIONAL DE CARTE „GAUDEAMUS“ –
CARTE DE ÎNVĂȚĂTURĂ, EDIȚIA A XXV-A,
14-18 NOIEMBRIE, PAVILION CENTRAL, ROMEXPO

PROGRAM DE EVENIMENTE

Cu excepția celor pentru care se precizează alt loc, evenimentele se vor desfășura la standul editurii

JOI 15 NOIEMBRIE

• **ora 18.00:** Paul Cernat, *Vase comunicante. (Inter)fețe ale avangardei românești interbelice*
Lansare de carte & ședință de autografe
Va vorbi, alături de autor: Ion Pop
Va modera: Ovidiu Șimonca

VINERI 16 NOIEMBRIE

• **ora 12.00:** Daniel Dăianu, *Băncile centrale, criza și postcriza. România și Uniunea Europeană încotro?*
Lansare de carte & ședință de autografe
Vor vorbi, alături de autor: Andrei Mocearov, Daniel Apostol
Va modera: Adrian Șerban

• **ora 17.30:** Fiction Ltd. Adrian Alui Gheorghe, *Zugzwang sau Strada cu o singură ieșire*
Lansare de carte & ședință de autografe
Vor vorbi, alături de autor: Vasile Spiridon, Ciprian Măceșaru
Va modera: Claudia Fitcoschi

• **ora 18.00:** Ego. Proză. Mihai Buzea, *Jimmy*
Vor vorbi, alături de autor: Cristian Teodorescu, Paul Cernat
Va modera: Adrian Botez

• **ora 18.30:** Ego. Proză. Radu Părpăuță, *Rămas-bun*
Lansare de carte & ședință de autografe
Va vorbi, alături de autor: Dan Lungu
Va modera: Mihaela Răileanu

SĂMBĂȚĂ 17 NOIEMBRIE

• **ora 11.30:** Biblioteca Memoria. *Călători români și călătoriile lor în secolul al XIX-lea*, ediție îngrijită și prefață de Mircea Angheliescu
Lansare de carte & ședință de autografe
Vor vorbi, alături de îngrijitorul ediției: Ioan Stanomir, Cosmin Ciotloș
Va modera: Adrian Șerban

• **ora 12.00:** Mircea Mihăieș în dialog cu Ilie Stepan, *Șapte zile, plus una*
Lansare de carte & ședință de autografe
Volum apărut cu sprijinul SAI Erste Asset Management S.A.
Vor vorbi: Horia-Roman Patapievic, Dragoș Neacșu
Va modera: George Onofrei

• **ora 13.00:** Seria de autor Andrei Oișteanu, *Sexualitate și societate. Ediția a II-a revăzută, adăugită și ilustrată*
Lansare de carte & ședință de autografe
Vor vorbi, alături de autor: Mircea Mihăieș, Angelo Mitchievici
Va modera: Adrian Șerban

• **ora 12.00:** Adrian Cioroianu (editor), *Un centenar și mai multe teme pentru acasă. Ce au învățat și ce nu au învățat românii din ultimul secol de istorie*
Lansare de carte & ședință de autografe
*Evenimentul va avea loc la standul România Centenar.

• **ora 14.00:** Seria de autor Gabriela Adameșteanu, *Fontana di Trevi*
Lansare de carte & ședință de autografe
Fragmente în lectura actriței Nicoleta Lefter
Vor vorbi, alături de autoare: Carmen Mușat, Șerban Axinte
Va modera: George Onofrei

• **ora 15.00:** Fiction Ltd. Alexandru Ecovoiu, *Ambitus*
Lansare de carte & ședință de autografe
Va vorbi, alături de autor: Tudorel Urian
Va modera: Mihaela Răileanu

• **ora 15.30:** Fiction Ltd. Mircea Daneliuc, *Cele mai tâmpite momente*
Lansare de carte & ședință de autografe
Va vorbi, alături de autor: Titus Vijeu
Va modera: George Onofrei

• **ora 16.00:** Fiction Ltd. Bogdan Suceavă, *Avalon. Secretele emigranților fericiți*
Lansare de carte & ședință de autografe
Va vorbi, alături de autor: Paul Cernat
Va modera: Adrian Botez

• **ora 16.30:** Fiction Ltd. Dan Lungu, *Pălpâiri*
Lansare de carte & ședință de autografe
Vor vorbi, alături de autor: Simona Sora, Viorel Ilișoi
Va modera: George Onofrei

• **ora 17.00:** Noutăți în Biblioteca Polirom
A.P. Cehov, *O viață în scrisori. Corespondență I (1879-1890)*
F. Scott Fitzgerald, *M-aș omorî pentru tine și alte povestiri pierdute*
Vor vorbi: Mircea Mihăieș, Ioan Stanomir, Dan Croitoru
Va modera: Bogdan-Alexandru Stănescu

• **ora 17.30:** Noutăți Junior
Flavius Ardelean, *Bezna. Povestitorii din conacul von Veltheim*
Sophie Kinsella, *Eu și Mami-Zână. Zâna în devenire*
Vor vorbi: Ecaterina G., Flavius Ardelean
Va modera: Bogdan-Alexandru Stănescu

• **ora 18.00:** Noutăți în Biblioteca Polirom. Seria Actual
Jón Kalman Stefánsson, *Inima omului*
Kamel Daoud, *Zabor sau Psalmii*
Yannick Haenel, *Apără-ți coroana*

Rabih Alameddine, *Îngerul istoriei*
José Eduardo Agualusa, *Teoria generală a uitării*
Tom Perrotta, *Doamna Fletcher*
Matthew Weiner, *Heather, cu totul*
Vor vorbi: Magda Răduță, Cristina Ioana Radu, Dana Pîrvan, Simina Popa, Alexandra Olivotto
Va modera: Bogdan-Alexandru Stănescu

• **ora 19.00:** Fiction Ltd. Ovidiu Pecican, *Lumea care n-a fost*
Lansare de carte & ședință de autografe
Va vorbi, alături de autor: Ion Bogdan Lefter
Va modera: Mihaela Răileanu

DUMINICĂ, 18 NOIEMBRIE

• **ora 12.00:** Seria de autor Gheorghe Crăciun: *Pulsul prozei*
Vor vorbi: Carmen Mușat, Marius Chivu
Va modera: Ovidiu Șimonca

• **ora 12.30:** Cristian Preda, *Însemnări din vremuri tulburi și ținuturi exotice*
Lansare de carte & ședință de autografe
Vor vorbi, alături de autor: Ovidiu Nahoi, Cristian Pantazi
Va modera: Adrian Șerban

• **ora 13.00:** Radu F. Alexandru, *„Ultima dorință”. Comedii*
Vor vorbi, alături de autor: Adriana Popescu, Andrei Cornea, Dan Cristea
Lansare de carte & ședință de autografe
Va modera: George Onofrei

• **ora 13.30:** Noutăți în „Biblioteca Polirom”
George Orwell, *Cum am împușcat un elefant*
Philip Roth, *De ce scriem*
Haruki Murakami și Seiji Ozawa, *Pur și simplu despre muzică*
Vor vorbi: Mihaela Albulescu, Cristian Teodorescu, Marius Chivu, Marius Constantinescu
Va modera: Bogdan-Alexandru Stănescu

• **ora 14.00:** Ego-grafii. Lavinia Bălulescu, *Terasa Fericirii*
Lansare de carte & ședință de autografe
Va vorbi, alături de autoare: T.O. Bobe
Va modera: Adrian Botez

• **ora 14.30:** Ego. Proză. Cezar Amariei, *Zilele noastre mărunte*
Lansare de carte & ședință de autografe
Va vorbi, alături de autor: Viorel Ilișoi
Va modera: Mihaela Răileanu

• **ora 15.00:** Ego. Proză. Tudor Ganea, *Porci*
Lansare de carte & ședință de autografe
Va vorbi, alături de autor: Cristian Teodorescu
Va modera: Adrian Botez

Nici un weekend acasă. Ascensiune pe Giumalău

Cu capul încă în nori deschid telefonul. E ora 7. Dimineață. Mesaj: „Băi, eu mâine trebuie să plec la București. Am avion la 5.50”. Pauză. Iulian încă e plecat în lumea viselor, de unde eu tocmai am revenit. Plănuisem de câteva zile o tură în munții Rarău-Giumalău, iar toată lumea era pregătită până la ultimul detaliu de plecare.

DESIRÉE HALASEH

Cu o zi înainte rezervasem pentru noi și încă doi prieteni camere de hotel (cu mic dejun la cerere în mijlocul perlei Bucovinei – Vatra Dornei, nici prea scump, nici prea ieftin, nici prea departe de punctul 0 al traseului către vârful Giumalău). Prietenii bat în retragere. Nu am băut cafea, nu m-am spălat pe față, nu m-am întins, dar găsesc soluții. Odată ce am hotărât că plec, plec, nu mai pot da înapoi pentru nimic în lume. Iar perspectiva unui weekend în pat nu mă încântă deloc. La ce sunt bune zilele libere dacă nu pentru a ieși din rutina săptămânală, amortirea membrelor și ceața minții de maimuță care îți repetă la nesfârșit aceleași gânduri, dileme și refrene ieftine auzite în treacăt aseară la radio? Sună cunoscut?

Îmi pregătesc rucsacul cu necesarul de munte: batoanele proteice, ciocolată, șosete de drumeție, cele trei straturi de haine (tricou run-dry, polar și geacă impermeabilă), briceagul, mănuși și căciula subțire. Fug la prima ședință de chen tai chi la care am avut norocul să mă înscriu în Iași,

nu înainte de a-i da vestea lui Iulian, care pare să reacționeze la vânzoleala din casă: „Ne vedem la 1 în Tătărași. Apropo, mergem doar noi”. Cum știu prea bine că nici el nu se mai întoarce din drum odată ce s-a pregătit de plecare, îl sărut pe frunte și ies urgent din casă.

UN TUR DE STAȚIUNE MĂ TRIMITE ÎN CIENFUEGOS

La 2 ieșim din Iași. Mai mereu ne luăm o marjă generoasă de start, cum întotdeauna intervin întâzieri și eu trebuie să mai uit ceva acasă, să mă mai întâlnesc cu vreun prieten pe drumul către mașină și tot așa. Ne cunoaștem deja tabieturile, astfel încât nu mai pierdem timpul cu reproșuri, ci oprim la prima benzinărie din afara orașului pentru un plin de Red Bull, latte, reviste și un sandviș.

La Vatra Dornei nu am mai fost de prin vremea când credeam că liceul economic mă va duce pe culmile succesului în viață și că vacanțele de vară se petrec la mare și cele de iarnă la munte. Azi e fix invers, dar până la urmă oricum nu contează ordinea atâta vreme cât ești mulțumit de echilibrul *timp cu tine versus timp la*

serviciu. În căutarea timpului pierdut suntem cu toții, fie că vrem sau nu să acceptăm asta. Am pierdut decade într-un ritm sedentar care mi-a adormit simțurile și mi-a dat la schimb dureri de spate și de cap inexplicabile, stări nesfârșite de leneveală și plictis, zile nefructificate de privit în gol sau, mai rău, în ecranul steril al calculatorului, care promite multe, dar de fapt e la furat. La furat timp scump pe care nicidecum nu ai să-l recuperezi în mod echitabil.

E 6 seara în stațiunea Vatra Dornei. Ne cazăm la Hotel Silva, fix lângă micuța gară care aduce mai repede a stație de tramvai decât a una de curse lungi de călători. Camera e mică, dar caldă, cu uși vechi de lemn și așternuturi imaculate.

Drumul de la Iași sâmbătă la amiază e liber, la bariere nu sunt cozi interminabile, parcurgem 250 km în 4 ore absolut lejer.

Un tur rapid de stațiune mă trimite fix pe costa sudică a Cubei, în Cienfuegos, unde de bine ce se lasă seara, magazinele se închid și oamenii dispar treptat prin case. E un iz post-decembrist care mă înduioșează, sunt cofetării antice și magazine de gablonțuri printre care se mai strecoară câte o cafea hipsterească, restaurante cu lumini oarbe și chelnerițe bătrâne, machiate un pic prea strident, care își verifică unghiile în timp ce îți enumeră în câte feluri poți servi cartofii, *nu, nu mai avem hribi la tigaie, doar ciuperci sote*, îi predăm spășiți meniurile și sperăm din tot sufletul să nu o fi deranjat într-un fel de la tețgheaua barului în care trona, regină neincoronată a unui regat demult apus.

TERENUL E DESTUL DE PLAT

A doua zi dimineață. 6 fix. Sar din pat, mă îmbrac, mănânc cât să am energie până la prima oprire de pe traseu și aștept. Iulian vrea să rămână la hotel. Să amâne trezirea până pe la 12 și să facă imediat cale îtoarsă la Iași. Am răbdare. Încă 10 minute.

La 7 suntem în mașină spre satul Rusca, la 11 km de Vatra Dornei, de unde pornește cel mai accesibil traseu, marcat cu triunghi roșu, către cabana Giumalău și apoi către vârf, la 1.857 m altitudine.

E un drum forestier parțial asfaltat care șerpuieste de-a lungul pâraului Rusca. Până la cabana Giumalău mai sunt 3 ore, terenul e destul de plat și fără să pună probleme mari de mers. Ceața de dimineață ne dă un sentiment de bucurie: suntem primii martori ai ieșirii la lumină a coamelor de pădure, câtă mai e. Câteva clădiri abandonate sporesc sentimentul de pustietate și sălbăticie, de tranziție dinspre urban înspre un ținut redobândit de natură fără drept de apel.

Ascensiunea începe cu un izvor amenajat, la o oră jumătate de mers lin, după care întâlnim o bifurcație care duce de fapt către același drum, marcat în continuare cu triunghi roșu. Respir mai

greu și simt cum muntele își cere tributul de efort și dăruire deplină. Vremea e perfectă, uit că am intrat de ceva timp în penultima lună din an, mi-e cald, străbat ultima porțiune de pădure de molizi și destul de repede ochii mi se luminează de ieșirea la pășunea alpină din jurul cabanei Giumalău.

Nu urmărim drumul marcat din dreapta cabanei, ci o tăiem de-a dreptul către al treilea marcaj, care indică drumul spre vârf. Panta abruptă începe să mă încerce din ce în ce mai tare, fac pauze multe și încerc să urmăresc mai degrabă pașii decât distanța rămasă până sus. Respir repede și superficial, mai sunt 200 m de urcat și n-am nici cea mai vagă idee cât timp înseamnă asta. Dinspre cabană se aud doi ciobănești, agitați de sporirea populației în zonă, de la zero la doi, căci se pare că nici cabanierul nu e acum aici. Merg din ce în ce mai susținut și de la ultimul indicator – 10 minute până la vârful Giumalău – nu mă mai opresc deloc.

Pe vârf mai sunt doar un om și vântul. Un pic mai jos, la refugiu, mai sunt câțiva trekkeri care au ajuns aici pe alt traseu. Un uliu planează deasupra mea și cade rapid în picaj câțiva metri mai la stânga. Hai că nu a fost atât de greu. O zi câștigată. **SDC**

Publicitatea care fură acadele de la copii

Tabletele și telefoanele sunt noile suzete. În cafenele, restaurante, trenuri și tramvaie, mii de părinți apelează zilnic la o soluție infailibilă pentru liniștirea copilului – ecranul. Majoritatea părinților sunt conștienți de faptul că va exista un preț, există consecințe la care nu s-au gândit până acum: să își expună copiii la reclame care îi manipulează și chiar îi conving să realizeze cumpărături.

Aplicațiile destinate copiilor sunt pline de reclame care nu respectă nici un principiu etic. Unele sunt complet inadecvate vârstei, altele îndeamnă la a cheltui bani în aplicație, iar o parte ridică probleme importante legate de siguranța datelor personale ale copiilor. Acestea sunt câteva dintre concluziile unui studiu făcut public săptămâna trecută de Universitatea din Michigan.

Studiul a analizat 135 de aplicații destinate copiilor sub cinci ani, majoritatea intrând în categoria „educaționale”. Toate aplicațiile gratuite, respectiv 88% din cele plătite aveau reclame

integrate. Jocurile erau frecvent întrerupte de ferestre de reclamă și de filmulețe care trebuiau urmărite până la capăt, în unele cazuri timpul dedicat expunerii la reclame fiind chiar mai mare decât timpul efectiv de joc.

În anul 2004, Asociația Americană a Pediatriilor avertiza că cei mici, până în 8 ani, nu înțeleg conceptul de publicitate. Copiii percep mesajele publicitare ca având informații corecte, oneste și fără vreo intenție manipulativă în spate. Astfel, ei sunt capabili să rețină și să repete informații din reclame, iar dacă un produs promite un beneficiu, atunci ei vor considera acea promisiune un fapt, și nu o intenție de vânzare. Din acest motiv, publicitatea pentru copii este strict reglementată în televiziune.

În Uniunea Europeană, de exemplu, există o directivă care limitează publicitatea la mâncarea și băuturile nesănătoase, dar care este deschisă interpretării și regulilor fiecărui stat membru.

Dintre reclamele studiate de specialiștii de la Universitatea din Michigan, unele aveau puternice accente de manipulare emoțională –

MĂDĂLINA COCEA

DE VEGHE-N LANUL DE CULTURĂ

de exemplu, în timpul unui joc apărea un băiețel care plângea până când făceai clic pe el și apăreau informații despre achiziții suplimentare. În lipsa reglementării, orice justifică profitul.

Pentru copiii mai mari, între 8 și 14 ani, un alt studiu publicat în aceeași săptămână arată că reclamele destinate lor se referă, în peste 90% din cazuri, la mâncare și băuturi nesănătoase. În cazul tinerilor, ei sunt în special încurajați să își împărtășească preferințele online sau prietenilor, creând astfel vizibilitatea gratuită mărcilor. În cazul unui adult, este o activitate înțeleasă și consimțită, dar copiii nu înțeleg încă ce înseamnă să faci „reclamă gratis” unui produs.

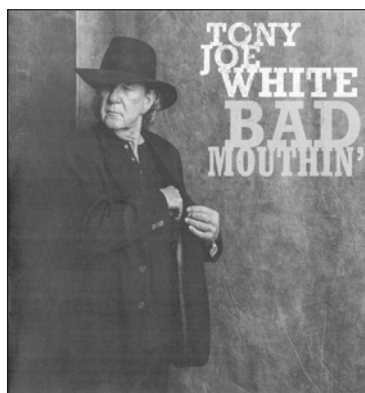
În mod ironic, ambele studii au apărut în aceeași săptămână cu un articol din „New York Times” despre copiii angajaților din Silicon Valley. Ei sunt cei care creează tehnologii care să-i prindă cât mai bine pe consumatori și poate tocmai din acest motiv refuză să își lase copiii în fața

ecranelor. Cei care lucrează în zona tech sunt mai stricți cu copiii lor decât media părinților. Pare a fi un comportament similar cu cel al producătorilor de produse de adicție.

Regula lor de aur este aceasta: în primul rând, ai grijă să nu devii tu dependent. **SDC**

Șoapte din mlaștină

Pe 24 octombrie, la nici o lună după ce editase discul *Bad Mouthin'* (2018, Yep Roc) a murit Tony Joe White, muzician dintre cei mai originali și mai profunzi, dar neapreciat la cota lui valorică. Produs autentic al creuzetului american, din zona de fertilitate nestăvilă Louisiana, s-a născut în Goodwill, la 23 iulie 1943, cu strămoși cherokee într-o familie de nouă suflete (& guri de hrănit), în care toți membrii cântau la vreun instrument și vocal.

White se stabilește în orașul în care a și răposat, Nashville, Tennessee. Acolo înregistrează, în decembrie 1968, prima sa piesă cu potențial de hit mondial, *Polk Salad Annie*, pentru azi uitata firmă Monument. Dar piesa e difuzată abia peste jumătate de an, fiindcă un singur angajat de la

„departamentul de promovare” avea certitudinea că autorul este artist adevărat și merită sprijinit. În rest, mai toată lumea „profesională” (citește: capetele țuguiate ce numără banii în showbiz) care îl asculta în America acelei epoci nebune își închipuia că e un soi de John Fogerty mai moale și se mira doar că un asemenea tip are succes incredibil... în Franța! Și asta chiar fără să-i fie scos vreun disc pe piața de acasă. Primul său LP, *Black and White*, a ieșit în iulie 1969, aproape fără voia firmei contractoare, mai mult la insistențele europenilor. Managerul casei de discuri franceze Disques Barclay, care deținea licența pentru produsele Monument, cerea urgent materiale promoționale și înregistrări cu Tony Joe White, căruia postul de radio Monte Carlo îi difuzase în vara lui 1968 piesa demo *Soul Francisco*, declanșând pe bătrânul continent un adevărat uragan de solicitări telefonice de „mai mult”.

Nu era primul american nevoit să traverseze Atlanticul ca să obțină recunoaștere acasă. Altul, de aceeași vârstă, s-a numit Jimi

Hendrix. În cazul lui Tony Joe se vede un lucru ce tinde să fie trecut sub tăcere. Anume, impunerea unei tradiții locale la scară planară. Valoarea acesteia dospește sub numele de *swamp-rock* (sau *swamp-blues*, *swamp-music* etc.). Muzica ținutului natal mlaștină. Forța aparatului de propagandă showbiz, care inițial refuzase evidența, a făcut apoi din Tony Joe White prototipul, vârful și substanța genului. Pe bună dreptate. Dar nu e vorba doar despre muzică în chestiunea tradiției, ci și de recuzită: de la cizmele din piele neagră de aligator, la cureaua chitarei, din piele de șarpe cu căpățâna reprodușă în relief în porțiunea ce stă pe umărul stâng (chestie de ritual voodoo, pesemne!), apoi hainele tipice regiunii: blugi, vestă de piele, cămașă cadrilată de bumbac, pălărie stil Indiana Jones. Chitara folosită de Tony Joe pare moștenire de familie, într-atât e de jupuită; nu m-ar mira să o folosească acum fiul său, Jody, producătorul discurilor tatălui.

Interpret cu timbru vocal unic și cu câteva succese notabile în

DUMITRU UNGUREANU

ROCKIN' BY MYSELF

lunga-i carieră presărată cu destule pauze, Tony Joe White a fost însă un compozitor prolific. Elvis Presley, Brook Benton, Waylon Jennings, Conway Twitty, Rory Gallagher, Willie Nelson, Kenny Rogers, Lucinda Williams, Joe Cocker, Etta James, John Mayall, Eric Clapton și alții mai puțin cunoscuți au câștigat bani și simpatie cântând piesele lui Tony Joe White. Cât despre succulenta colaborare din 1989 cu Tina Turner, pe discul *Foreign Affair*, se poate pălăvrăgi la nesfârșit.

Departamentele de PR s-au străduit să-l prezinte pe Tony Joe în fel și chip. Lirism și tandrețe de stâncă, voce de bariton întunecat-luminoasă, talent uimitor etc. Artistul, însă, a sfidat cu modestie șabloanele. **SDC**

Dincolo de cărți stă la pândă „ficțiunea senzorială”

Unii cred că, pentru cititorul modern, o carte nu trebuie să fie doar atât.

S-ar putea spune că istoria audiobookurilor datează încă din momentul în care Edison a recitat *Mary Had a Little Lamb* în nou inventatul lui fonograf. Edison chiar se gândea că această invenție va duce la apariția „cărților fonografice” pentru orbi și, într-adevăr, primele astfel de cărți au fost realizate pentru cei care nu puteau vedea. Numite la început „cărți vorbitoare” și „audiobooks” din anii '70, odată cu apariția casetelor audio, acestea se adresează astăzi unui public mult mai larg și

sunt destul de populare. Numai în Statele Unite, în 2018, au fost înregistrate peste 50.000 de audiobookuri, numărul lor marcând o creștere anuală de 20 la sută.

Alții vor să ducă ideea și mai departe. Așa cum unii vor să transforme cinema-ul într-o experiență mult mai completă, cercetători de la Massachusetts Institute of Technology fac pasul următor în ceea ce privește „ficțiunea senzorială”. Folosind o largă paletă de senzori și angrenaje, cercetătorii au construit un aparat asemănător unei

veste ce îi permite cititorului să intre în contact direct cu emoțiile și senzațiile unui personaj, pentru o experiență de lectură cu adevărat imersivă.

Astfel, anumite pasaje din carte fac aparatele să provoace vibrații ce cresc rata bătăilor inimii, iar temperatura vestei poate fi ajustată – de exemplu, ea poate crește dacă în carte se vorbește despre o zi însorită. Alte dotări provoacă alte feluri de senzații și chiar coperta se poate schimba în funcție de pasajul pe care îl citești.

Proape firesc, această tehnologie a fost folosită pentru a „interpreta”, prima oară, o povestire SF, *The Girl Who Was Plugged*

In de James Tiptree Jr. Alte „experiențe senzoriale” îi așteaptă pe cei ce citesc alte povestiri SF, semnate de Ursula K. Le Guin sau Stanislaw Lem, dar și romane precum *Neuromantul* de William Gibson, *Era de diamant* al lui Neal Stephenson sau *Visează androizii oi electrice?*, de Phillip K. Dick.

Acest prototip a fost realizat în 2014 și încă de atunci cei de la MIT au subliniat că nu va deveni un produs de serie, scopul lui fiind cel de a „provoca discuții”. A fost parte a unui proiect al laboratorului media în cursul căruia au construit prototipuri funcționale pentru a explora idei din romanele SF. „Ne-am văzut obligați, ca cercetători, să luăm în considerare aceste scenarii”, a explicat Julie Legault, unul dintre creatorii prototipului.

Alții preferă alte senzații, mai discrete, care să însoțească lectura. Senzații olfactive. De mulți ani este folosită o tehnică ce permite degajarea unui parfum când o anume porțiune a unei reviste sau cărți, tratată special, este zgâriată cu unghia.

Dar experții de la Demeter, o companie new-yorkeză specializată în recreerea parfumurilor „de zi cu zi”, au creat un spray care, spun ei, aduce în nările cititorului mirosul cărților vechi „și un strop de parfum de violete”.

O altă marcă, Paper Passion Perfume, a fost creată pornind de la declarația editorului german Gerhard Steidl, care a comentat că parfumul lui potrivit este „cel al unei cărți proaspăt tipărite”. Paper Passion, care se laudă că reproduce chiar acest parfum, a fost realizat în colaborare de creatorul de parfumi Geza Schoen, Steidl și revista „Wallpaper” și „exprimă acel amestec ciudat de hârtie și cerneală care dă unei cărți aroma inconfundabilă și, în același timp, cu mirosul proaspăt al unei cărți noi, deschise pentru prima dată”.

Și, în afară de toate acestea, există și lumânările parfumate cu „arome literare” de la firma Paddywax pentru autori clasici precum Edgar Allan Poe, Jane Austen, Charles Dickens, Mark Twain, Ralph Waldo Emerson sau John Steinbeck. **SDC**

LUCIAN AMARII (JUP)

SUPLIMENTUL LUI JUP

Adevărat și fals în filmul despre Queen

Deși mulți critici au cam strâmbat din nas, *Bohemian Rhapsody*, filmul despre Queen și Freddie Mercury, a marcat un demaraj foarte bun în cinematografe, cu 140 de milioane de dolari încasări din mai multe colțuri ale lumii. Cu o producție și o campanie de promovare estimate la 52 de milioane, s-ar spune că filmul deja are un profit foarte bun. Din alt punct de vedere, această biografie a uneia dintre cele mai iubite formații din istorie conține și destule inexactitudini sau erori. Revista „Premiere” s-a amuzat să le găsească:

■ **Adevărat:** Membrii trupei au studii serioase. Freddie Mercury a studiat arta la Ealing Art College, Roger Taylor a studiat stomatologia (London Hospital Medical School), John Deacon electronica (King's College) iar Brian May astrofizica.

■ **Adevărat:** Freddie Mercury a desenat logoul Queen. El l-a imaginat pornind de la semnele zodiacale ale membrilor componenți – doi lei (John Deacon și Roger Taylor), un crab/rac (Brian May) și două zâne care simbolizează Fecioara (Freddie).

■ **Greșit:** Freddie nu a părăsit niciodată Queen pentru o carieră solo și nici nu este primul membru al trupei care a scos un disc solo. Taylor a lansat *Fun in space* în 1981, Brian May îl urmează cu *Star Fleet Project* în 1983, împreună cu Eddie Van Halen. Primul album solo al lui Mercury, *Mr Bad Guy*, apare în 1985.

■ **Adevărat:** Toți membrii formației compuneau, fiecare a semnat măcar câte un hit. Freddie Mercury – *Bohemian Rhapsody*, *Don't Stop Me Now*, *We Are The Champions*; Brian May – *We Will Rock You*, *Now I'm Here*, *I Want It All*;

John Deacon – *You're My Best Friend*, *Another One Bites The Dust*, *I Want To Break Free*; Roger Taylor – *I'm In Love With My Car*, *Radio Ga Ga*, *A Kind Of Magic*.

■ **Inexact:** Compozițiile grupului au fost semnate la comun, „Queen”, din 1989, odată cu albumul *The Miracle*, nu din 1985.

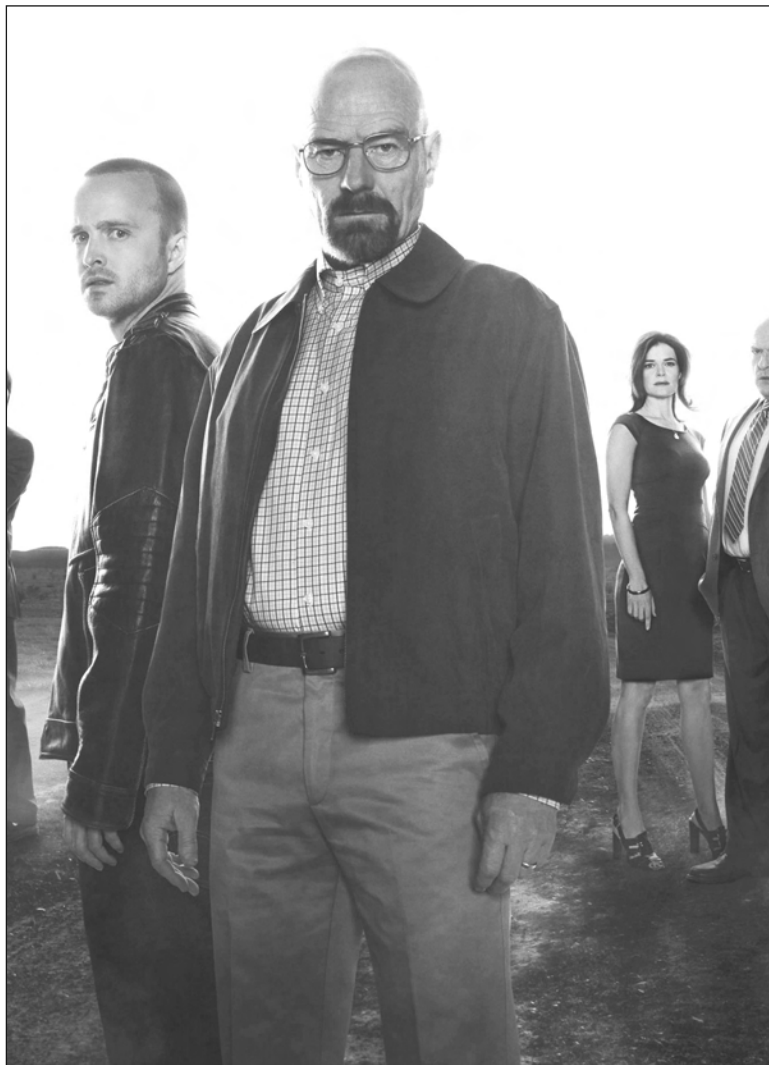
■ **Inexact:** Queen nu s-au reunit special pentru a participa la Live Aid din moment ce formația nu s-a desființat niciodată, ba chiar scosese un album, *The Works*, cu un an înainte de faimosul concert.

■ **Adevărat:** Freddie Mercury a trăit o pasionată poveste de dragoste cu Mary Austin.

■ **Adevărat:** Mercury a avut o relație conflictuală cu presa, care (mai ales tabloidele) l-a hărțuit permanent, atât pe Mercury personal, cât și formația. **SDC**

Breaking Bad: Când se termină seriialele, urmează filmele

Cu mulți ani în urmă era exact pe dos, un film de succes ducea, uneori, la o continuare sub formă de serie TV. Astăzi, seriiale de succes precum *Deadwood*, *The Walking Dead* și, mai nou, *Breaking Bad*, anunță continuări pe marile ecrane.

Deadwood (despre care mulți spun că s-a terminat prea repede) va fi produs de HBO. Rick Grimes, personajul central din *The Walking Dead* (jucat de Andrew Lincoln) a părăsit serialul, dar ar putea deveni protagonistul unei întregi serii de filme cu zombi pe marile ecrane, primul dintre acestea urmând să intre în producție anul viitor.

Cu doar câteva zile în urmă, producătorul Vince Gilligan a anunțat că lucrează la un film de două ore a cărui acțiune se petrece „în lumea francizei *Breaking Bad*”. Nimic nu este confirmat încă, nici participarea vedetelor seriei (Aaron Paul și Bryan Cranston) și se zvonește că subiectul

va fi „un om răpit și lupta lui de a se elibera”.

Serialul *Breaking Bad*, produs de postul ABC, a avut un mare succes de critică, iar adeziunea publicului i-a adus o viață de cinci sezoane. După anularea lui, postul AMC a lansat imediat un „prequel”, *Better Call Saul* care a ajuns până la cel de al cincilea sezon, ce va fi difuzat anul viitor.

Nu se știe dacă *Breaking Bad*, filmul, va fi lansat totuși la cinema sau în streaming. Bryan Cranston a anunțat că ar fi interesat să participe, dar că încă nu știe dacă personajul său apare în noul proiect al lui Gilligan.

Deși lumea este încântată de un film *Breaking Bad*, nu toți cred că ideea este bună, amintind de eșecul filmului *Sex an the City 2*, și el bazat pe un serial de mare succes, dar și de alte tranziții dezastruoase sau discutabile de la TV la marile ecran, precum *Baywatch*, *Miami Vice*, *Dark Shadows*, *The Flintstones* sau *Bewitched*. **SDC**

PE SCURT

■ Premiul Goncourt 2018, recompensa supremă a literaturii franceze, a fost câștigat de *Leurs enfants après eux*, frescă socială ce se petrece în Lorena dezindustrializată, roman scris de un autor în vârstă de 40 de ani. Nicolas Mathieu (foto sus). Mathieu a debutat la 35 de ani cu *Aux animaux la guerre* (adaptată și la TV). *Leurs enfants après eux* este cel de-al doilea său roman.

■ Fiindcă oamenii politici nu s-ar descurca fără sfatul lor, Meryl Streep, J.K. Rowling și Zadie Smith au cerut ONU să ancheteze moartea ziaristului saudit Jamal Khashoggi.

■ După jumătate de secol de bune și loiale servicii aduse cinemaului, abia acum Michael Douglas și-a inaugurat steaua de vedetă pe Hollywood Walk of Fame. La ceremonie, alături de Michael, în vârstă de 74 de ani, s-au aflat soția lui, Catherine Zeta-Jones, ca și Jane Fonda și tatăl lui, actorul Kirk Douglas, în vârstă de 101 ani. Michael Douglas a câștigat un Oscar pentru interpretare pentru rolul din *Wall Street*, iar filmul produs de el la numai 29 de ani, *Zbor deasupra unui cuib de cuc*, a câștigat cinci premii Oscar.

■ Pop-reuniunea anului este cea a celebrei „girls band” a anilor '90, Spice Girls. Reunirea celebrului grup nu va fi în formula completă, fiindcă Victoria Beckham nu a dorit să se alăture fostelor colegi. Spice Girls se bucură de un uriaș succes: au vândut peste 85 de milioane de discuri, iar piesa *Wannabe* marchează un record de 90 de milioane de ascultări pe Spotify.

■ O scrisoare de tinerețe a lui Charles Baudelaire în care poetul își anunța intenția de a se sinucide s-a vândut la licitație duminică, în Franța, pentru suma de 234.000 de euro, de trei ori mai mult decât estimarea inițială. Baudelaire a scris această scrisoare la vârsta de 24 de ani, când a încercat să își pună capăt vieții. Avea să moară 22 de ani mai târziu,

în 1867, consumat de stres și de efectele exceselor sale.

■ Filmul-concert *Amazing Grace*, având-o ca eroină pe Aretha Franklin, va fi în sfârșit lansat, la 46 de ani de la data la care a fost filmat. Filmul, în cea mai mare parte realizat de Sydney Pollack, prezintă concertul dat de Franklin la New Temple Missionary Baptist Church din Los Angeles, în ianuarie 1972. Muzica concertului a fost lansată sub forma unui dublu album în același an, dar filmul a avut o istorie mult mai complicată, lansarea lui fiind

amânată atât de probleme tehnice, cât și de dispute juridice.

■ Căpcaunul Shrek va reveni pe marile ecrane într-un al cincilea film produs de Chris Meledandri, creatorul francizei *Despicable Me*. Melendari este șeful studiourilor Illumination care au lansat filmele din seria *Despicable Me*, *The Lorax* și *Minions*. În 2016, NBC Universal, care finanțează filmele lui Melendari, a achiziționat cu aproape 4 miliarde de dolari studioul rival, DreamWorks Animation, producători ai seriilor *Shrek*, *Madagascar*, *Kung Fu Panda*, *How to Train Your Dragon* etc. Chris Melendari vrea acum să resusciteze seriile *Puss in Boots* și *Shrek*, ultimul film cu popularul căpcaun, al patrulea, datând din 2010. „Marea provocare pentru noi este să găsim ceva care să nu dea impresia că este un alt episod dintr-o serie”, a explicat el. **SDC**

Pagini realizate de
DRAGOȘ COJOCARU

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași”. Se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 4,
CP 266, tel.: 0232/ 214.100, 0232/ 214111,
fax: 0232/ 214111

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjunct: Radu Cucuteanu

DTP: Adina Arnăutu

Rubrici permanente: Bobi (Fără Zahăr),
Mădălina Cocea, Dragoș Cojocaru,
Andrei Crăciun, Florin Ghețău,
Radu Pavel Gheo, Florin Lăzărescu,
George Onofrei

Carte: Doris Mironescu, Eli Bădică,
Marius Miheț, Cristian Teodorescu,
Bogdan-Alexandru Stănescu, Alina
Purcaru, Cătălin Constantinescu

Muzică: Victor Eskenasy,
Dumitru Ungureanu

Film: Iulia Blaga

Teatru: Oltița Cîntec

Caricatură: Lucian Amarii (Jup)

Grafică: Ion Barbu

Actualitate: Cătălin Hopulele

Publicitate: tel. 0232/ 252294

Distribuție: Mihai Sârbu, tel. 0232/ 271333,
Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

Abonamente: tel. 0232/214100

Tarife de abonament: 45 lei pentru 3 luni;
91 lei pentru 6 luni; 182 lei pentru 12 luni.
Prețurile includ și tarifele poștale.

„Suplimentul de cultură”
este tipărit cu sprijinul
Adevărul Holding

Debuturi

Revelația cinematografului daneze a acestui an (și propunerea Danemarcei la Oscar), filmul debutantului suedez școlit la Copenhaga, Gustav Möller, e un film de gen construit cu eficiență și cumpătare.

IULIA BLAGA

FILM

Împreună cu coscenaristul Emil Nygaard Albertsen, Möller nu s-a aruncat la o producție laborioasă, care să-i permită să-și arate talentele pe picior mare, ci s-a mulțumit cu un film strâns din toate punctele de vedere. *Vinovatul* a fost ieftin ca producție și a fost turnat cronologic în același spațiu închis, în 13 zile și în cadre lungi – între 5 și 35 de minute (care să-l facă pe protagonist să obosească în mod natural).

Intriga e simplă – un polițist trecut de pe teren la dispeceeratul 112 primește un apel de la o femeie care pretinde că a fost răpită. Ideea filmului a venit de la un apel real, o înregistrare audio cu o femeie răpită în SUA, pe care Möller a ascultat-o pe YouTube. Fascinat de capacitatea noastră

de a interpreta succinta informație auditivă primită și de a adăuga poate și elemente vizuale pentru a completa povestea, el a decis să scrie împreună cu Albertsen un scenariu care să păstreze suspansul până la final – miză crucială pentru un film care stă în figura unui singur actor (mai sunt și alții în jur, dar niciodată în prim-plan). Cât despre cei pe care îi auzim doar la telefon, e interesant că au fost aleși pe baza unui casting audio, regizorul nedorind să le vadă și fețele. Cu ajutorul interpretului Jacob Cedergren, a cărui economie de mijloace și putere de concentrare îl obligă pe spectator să rămână atent, cele 85 de minute se scurg pe nesimțite, în timp real. Într-adevăr, nu simți nevoia să și vezi ceea ce auzi – mintea creează restul – și există o satisfacție în a te simți coautor al filmului.

Cele două premii ale publicului obținute la Festivalul Sundance, în secțiunea World Cinema Dramatic Competition, precum și la Festivalul Transilvania din Cluj-Napoca, poate vin și din faptul că spectatorul se simte flatat și pus la treabă, dar arată și că pa-

riul a fost câștigat. Sunt câteva mici desincronizări de ritm, una sau două situații când în mod normal polițistul ar fi trebuit să fie mult mai rapid decât e, dar altfel Möller se descurcă foarte bine. Probabil că pasul doi va fi un serial de televiziune – poate nu regizat tot de el, dar speculând aceeași rețetă. Un fel de *Midnight Caller* varianta 112 (dacă nu s-a făcut deja).

SINGURĂ LA NUNTA MEA

La debut e și cineasta belgiană născută în România Marta Bergman, care a realizat până acum mai multe documentare: *Clejani* (2005), *Bucarest, visages anonymes* (1994) și *La balade du serpent* (1991), ultimele două co-semnate cu Frédéric Fichet, precum și *Un jour mon prince viendra*, despre trei tinere rome în căutare de bărbați occidentali. Lungmetrajul ei de ficțiune, *Seule à mon mariage/ Singură la nunta mea*, a avut premiera mondială în acest

an la Cannes, în programul ACID (Association pour le cinéma indépendant et sa diffusion) și o are în rolul principal pe Alina Șerban. Mai precis, Alina Șerban iluminează cu energia ei o poveste mai degrabă imprecisă, dar cu momente reușite, care parcă ar vrea și n-ar vrea să fie neorealistică pur-sânge, care combină ficțiunea cu documentarul și care ia și o tentă de thriller, neconsumând-o până la capăt, pentru că o virează spre comedia neagră, care nici ea nu e totală. Impresia e că filmul s-a construit din mers și că a strâns toate aluviunile așa cum au venit, deși de multe ori îți dorești ca regizoarea să fi fost mai prezentă.

Alina Șerban o joacă pe Pamela, o tânără romă care pleacă/fuge printr-o agenție din satul ei sărac în Belgia să se mărite cu un bărbat pe care nu l-a văzut decât pe internet. Belgianul (interpretat de Tom Vermeir, care a jucat în *Belgica* de Félix van Groeningen) e un flăcău tomnatic și mai ciudățica cucului, care se îmbracă

bătrânicos deși ascultă death metal, drept pentru care atitudinea lui amabilă lui devine suspectă. Te aștepți la ce-i mai rău și, când vezi că asta nu se întâmplă pentru că regizoarea te încearcă de fapt la disponibilitatea de a depăși prejudecățile, îți dorești să fi fost mai multă subtilitate în acest pariu.

Spre deosebire de *Vinovatul*, aici umpli mai greu elipsele din scenariu, dar în comparație cu alte filme despre imigranți sau despre romi aici există o notă optimistă care în mare măsură vine din prezența Alinei Șerban. Totuși, filmul e cuminte, dar nespectaculos.

Seule à mon mariage e o coproducție belgiană sprijinită de francezi și realizată în asociere cu HiFilm Productions. A fost turnată parțial în România, o parte din interpreți sunt membri ai comunității rome, iar Caliu (din Tariful de la Clejani) cântă pe reușita coloană sonoră compusă de Vlaicu Golcea. **SDC**

Fizică aplicată

E greu să bagi copilului materia școlară, în cap, cu forța. Trebuie să îi atragi atenția, să faci cumva să prindă drag de obiectul pe care îl predai și, nu în ultimul rând, să nu predai matematică. Matematica școlară este o formă încă legală de a tortura omenirea.

Trebuie să înțelegi că nici un copil nu va fi as la toate materiile, dar marea șmecherie este să îți dai seama la ce anume ar putea excela elevul cutare și să îl îndrumi, discret, într-acolo, explicându-i că nu e nimic în neregulă să fie de nota opt la restul obiectelor.

Mulți profesori au avut parte de sănătate și noroc pentru simplul fapt că, timp de cinci ani, și-au făcut pomană dându-i lui Milu nota cinci, atinși probabil și de ochii lui de vițel cuminte și rugător. Cinci ani în care sistemul de

învățământ părea că nu se ridică la nivelul așteptărilor acestui băiat. Dar fizica, dragii mei, se învață începând cu clasa a șasea. Ce i-a spus profesorul, nu știu să vă zic, dar Milu avea, mai mereu, la această materie, nota aproape maximă, șapte. *Ce-ți trebuie ție fizică, te faci astronaut? Așa râdeau de el colegii, chiar dacă acesta le explica faptul că fizica are cea mai largă aplicabilitate practică. Văzând că nu se face înțeles, Milu a făcut într-o zi o declarație care, din punctul meu de vedere, ca profan în ale fizicii, ar putea sta scrisă la loc de cinste, alături de „eppur si muove“.*

Părea destul de sigur pe ceea ce spune, deși ceea ce spunea părea imposibil: *eu pot să bat pe*

toți din discotecă dând o singură palmă! Băi, era în așa fel formulată această afirmație, încât își făcea sigură reclama. Când spui discotecă și bătaie în aceeași poziție, ai parte de toată atenția orașului. Unii, care se uitaseră la prea multe filme cu supereroi, erau convinși că lui Milu i-a adus taică-su' vreun costum special, alții că probabil și-a confecționat un braț bionic. Plus scepticii, care credeau că este doar un alt lăudăros care și-o va lua pe coajă. *Cum o să faci tu asta, Milule? Suntem mulți acolo. Și el, vrând parcă să-i întărească, le-a spus: cu cât mai mulți, cu atât mai bine.*

În acea seară de sâmbătă, abia aveai loc să arunci un ac în discotecă. Mai mult, câteva zeci de persoane

BOBI

VOI N-AȚI ÎNTREBAT, FĂRĂ ZAHĂR VĂ RĂSPUNDE

așteptau pe dinafară. Milu le-a spus că, din motive de politețe, fețele sunt rugate să iasă și să lase loc băieților care nu încăpuseră. *Bun, hai, la două, trei și, da? Două, trei!* Milu îl plesni pe cel de lângă ușă și pe rând toți din încăperea au dat cap în cap, căzând grămadă. *Se numește pendulul lui Newton!* **SDC**